

22 OCT 1907

SUMARUL.

O. C. T.	Björnsterne Björnson.	G. C. Ionescu	Dela țară.
A. Seca	Cântec (de Minna Urbantschitsch).	I. Ciocârlan	Inimă de mamă (navelă).
Mihail Sadoveanu	Copilul nimănai.	Liliac	Cântec (poezie).
Maria Canțan	Fragmente din „Fecioara de Orlean“ (de Schiller).	I. Agârbiceanu	Nepotriviri (navelă).
O. C. T.	Tatăl de Björnsterne Björnson (traducere).	G. B. Daică	Dări de seamă: „Avea“ de I. B. Hétrat.
Oct. Goga	Poezia vieții (de Fr. v. Schiller)	Red. și adm.	Abonaților noștri. Premiile revistei „Luceafărul“.

Ilustrațiuni: Björnsterne Björnson la masa de scris. Țărani și țărance norvegiane. Port din Bilbor (com. Ciuc) Björnsterne Björnson (portret).

ABONAMENT:

Austro-Ungaria:

1 an	12 cor.	Ed. de lux	20 cor.
6 luni	6 „	„ „ „ „	10 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor.

România și în Străinătate:

1 an	16 cor.	Ed. de lux	25 cor.
6 luni	8 „	„ „ „ „	13 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 12 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyszében).

AVIZ.

A apărut în edit. revistei noastre, cu colaborarea: I. Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu, O. Goga, Maria Canțan, I. Bassarabescu și A. Tăslăuana,

A. O. Maior:

„Biblioteca Copiilor și a Tinerimii“.

Vol. III.

Acest volum, alcătuit și îngrijit de redactorul revistei noastre Oct. C. Tăslăuana, conține foarte frumoase ilustrațiuni; este unul dintre cele mai reușite, având, pe lângă un cuprins educativ și recreativ, și o valoare literară și artistică. Ca oricine să și-l poată procura cu ușurință, formatul e mai mic ca la primele 2 vol. iar prețul numai 1 cor. în Austro-Ungaria și Lei 1.30 în România și străinătate.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

sab îngrijirea dlor: Octavian Goga și Octavian C. Tăslăuanu.

Ca colaborarea dlor: I. Agârbiceanu, I. Al. Bassarabescu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcia, I. Ciocârlan, V. Ciofleac, Al. Ciura, Maria Cunțan, Elena Farago-Falma, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmnicănu, I. U. Soricu.

ORICE REPRODUCERE OPRITĂ.

Björnsterne Björnson.

Numele acestui uriaș dela miazănoapte, cucereste tot mai mult inimile în văile Carpaților. Cetele celor necăjiți își indreaptă, cu tremurul nădejzii în suflet, privirile spre lumina acestui soare norvegian, care biciuește fără cruțare nedreptatea.

Björnsterne Björnson e unul dintre cei mai mari poeți naționali pe cari i-a avut vre-o țară. »Er ist der grosse Sâmann Norwegens» — cum îl numește criticul danez G. Brandes. E un poet-erou care, întreagă viața, a luptat pentru intruparea idealurilor poporului norvegian. A luptat cu mijloacele artei pentru regenerarea culturală și politică a Norvegiei, care până la începutul secolului trecut nu însemnă aproape nimic în istoria universală, n'avea nici măcar o limbă literară proprie. (Holberg, cel mai mare scriitor și reformator al Danemarcei din jumătatea primă a secolului al XVIII-lea, când Norvegia aparține Danemarcei, eră norvegian). Abia la 1814, când Norvegia se rupe politiceste de Danemarca, începe și literatura norvegiană. Björnsterne Björnson și H. Ibsen sunt dioscureii Norvegiei, cari au cucerit țării lor un loc de cinste în literatura universală. Björnsterne Björnson e însă mai național decât Ibsen; el e expresia specifică a poporului norvegian, în el se manifestă firea, temperamentul țaranului norvegian, cu toate defectele și calitățile lui.

Björnsterne Björnson e fecior de popă, născut la 8 Decemvrie 1832 în Kvikne, o comună situată într'un ținut stâncos și sterp, cu o climă aspră. Când eră în vârstă de șase ani, tatăl său a fost transferat în Naeset, ținutul Romsdalen, renumit ca frumsețe. Pe când urmă școala din

orășelul Molda, înființă între elevi o reuniune și trecea ca șef al lor. Ca universitar, în Cristiania, trăi o viață foarte intensivă. Încurând (în 1852) își începe activitatea publică, mai ales ca critic, îndreptându-se îndeosebi împotriva actorilor danezi, cari stăpâneau scenele norvegiene și cari erau mai mult măscărici decât artiști.

Mai târziu se simți atras tot mai mult spre povestirile țărănești, cunoscând din copilărie viața poporului norvegian. Aceste povestiri, cari formează partea cea mai însemnată din epoca primei lui activități, sunt cele mai reușite, cele mai artistice din întreaga lui activitate.*) Synnøve Solbakken, Arne, Tatăl, Cuibul de vulturi i-au câștigat mulți admiratori în Norvegia și Danemarca. Noutatea limbei, căreia a căutat să-i imprime nuanțele dialectale ale limbei norvegiane, și sobrietatea formei, l-au ridicat repede în slava celor mai mari scriitori ai Nordului. În tratarea subiectelor țărănești se deosebește fundamental de ceilalți contemporani ai săi din alte țări. El e un mare artist al țărânimii, zugrăvind concepția ei proprie despre lume și viață. Nu împrumută țaranilor concepțiile și ideile lui, cum face de pildă Auerbach la nemți sau, cum face, astăzi, Gorki cu vagabonzii lui ruși. Astfel se explică și îngustimea ideilor și stilul sobru, rupt, sgârcit și expresiv al povestirilor lui.

A mai scris drame și poezii. E cunoscut ca unul dintre cei mai buni lirici ai Norvegiei, deși forma versurilor e cam aspră. Poeziile lui

*) Având autorizația autorului, aceste povestiri vor apărea, rând pe rând, și în românește, traduse de dl Oct. C. Tăslăuanu.

patriotice au devenit cântece naționale. Dintre dramele lui din prima epocă amintim: Sigurd Slembe, Arnljot Gelline, Harte Hulda etc., cari sau nu sunt pentru scenă sau n'au avut un deosebit succes. Cele mai bune dintre piesele lui din această epocă sunt Maria Stuart și Noii căsătoriți.*)

Pe la 1870, în Norvegia se începe o nouă epocă. Se pornește o mișcare intelectuală și literară modernă, sub influința culturii daneze, franceze și engleze. Bjørnstjerne Bjørnson însuș câștigă »ochi cari vedeau și urechi cari auziau«, — cum scrie într'o scrisoare particulară. Cetise istoria țării sale, operele filozofice contimporane, îndeosebi pe John Stuart Mill, călătorise prin țările civilizate ale Europei.

După o tăcere lungă, prima operă modernă, prin care începe epoca a doua a activității sale e »Un faliment«, căreia îi urmează »Redactorul«, apoi »Regele«, »Magnhild«, »Căpitanul Mausana«, »Noul Sistem«, »Leonarda«. Apoi două mari romane, cari cu toată tendința lor moralizatoare, sunt bogate și în frumuseți artistice.

Urmară apoi cele mai puternice piese ale lui: »O mănușă«, »Peste puterile noastre«, »Laboremus«, cari fac din Bjørnstjerne Bjørnson unul dintre cei mai mari dramaturgi ai Norvegiei și ai timpului nostru. Dramele lui sunt din multe puncte de vedere vulnerabile, unele sunt deadreptul teziste, pentru cari nici

*) Va apărea în curând în »Luceafărul«. Au mai apărut în »Biblioteca de popularizare« a lui Samitca.

n'a fost scutit de atacurile compatrioților săi, cai apărau »arta pentru artă«, în înțelesul fals, care e bine cunoscut și publicului românesc. Vom avea altădată prilej să ne ocupăm cu dramele celor doi poeți mari ai Norvegiei, Bjørnstjerne Bjørnson și H. Ibsen, de astădată reproducem o caracterizare a criticului danez, G. Brandes, care ne pare nimerită.

»H. Ibsen e un judecător; sever ca vechii judecători ai lui Israel. Bjørnson e un profet, prevestitorul înflăcărat al unor vremuri mai bune. Ibsen în adâncul sufletului său e un mare revoluționar. În »Comedia iubirii«, »Nora« și »Strigoii« biciuește căsniciile, în »Brandes biserica, în »Stâlpii societății« burghezia conducătoare. Tot ce atacă e țândurit de critica lui bine gândită și pătrunzătoare, și ruinele stau să cadă făr' a se zări însă în dosul lor nouă forme sociale. Bjørnson e un spirit împăciuitor; el poartă război fără ură. Creațiunile lui sunt inseninate, ici-colea, de raze primăvăratice, pe când ale lui Ibsen, cu seriositatea lui posomorită, apar într'o umbră adâncă.

Ibsen iubeste ideea, consecuența în viața sufletească și rațională, care alungă pe Brand din biserică și pe Nora din căsnicie. Dragostea de idei a lui Ibsen corăspunde dragostii de oameni a lui Bjørnson.«

Această iubire de oameni îl face pe Bjørnson un poet erou al întregii lumi civilizate. Și la sărbătoarea Norvegienilor, cari în curând vor prăznuî implinirea alor 75 de ani dela nașterea lui, aducem și noi prinos de dragoste și admirație acestui Messia al Norvegiei. O. C. T.

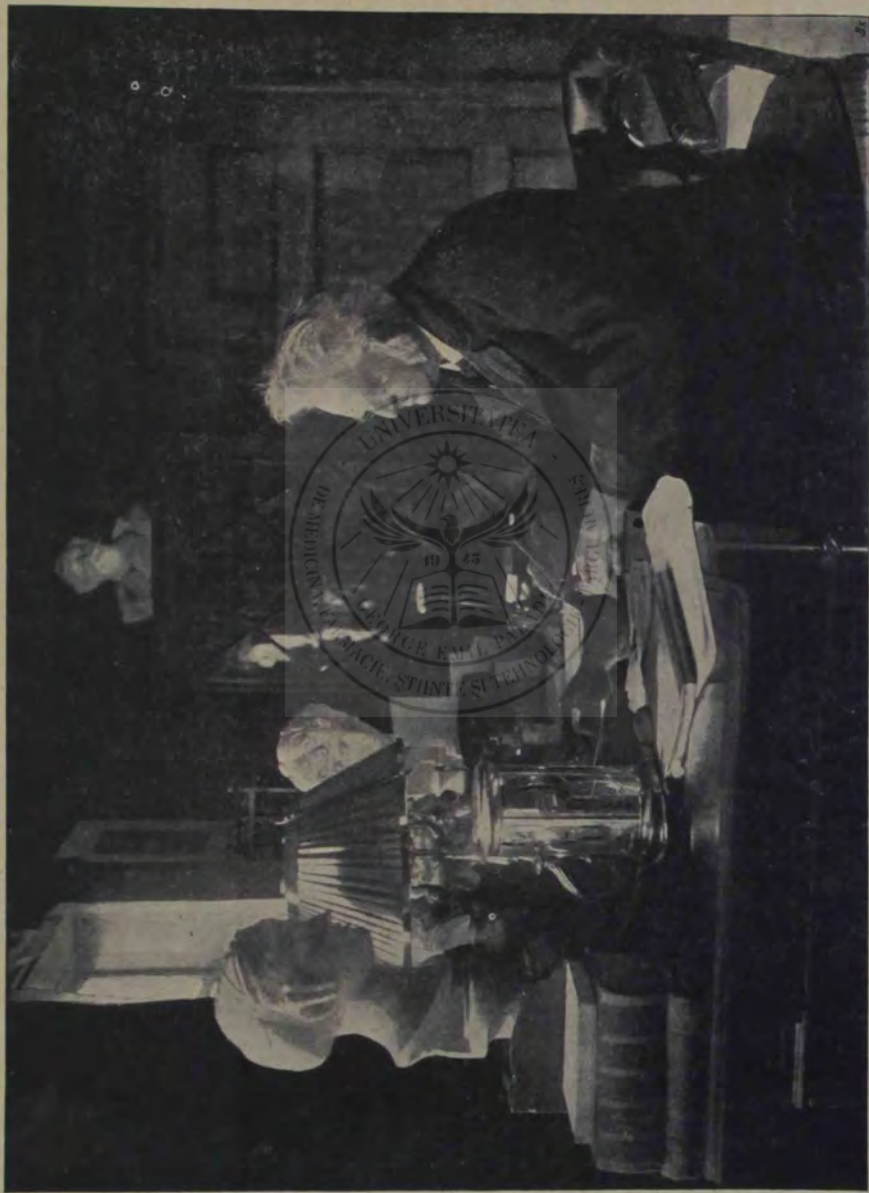
CÂNTEC

de Minna Urbantschitsch.

Afară cerne ca prin sită
Și vântu 'n voe se răsfață,
Ci eu, în casă fericită,
Te țin înlântuită 'n brațe.

Dar știi de ce ouește-afară
O vreme-așă de mănioasă?
Vezi tu, întreaga primăvară
E ineuat' aci în casă.

A. Seca.

Björnstjerne Björnson la masa de scris.

Copilul nimănu.

Cum am ajuns în sat, mi-am găsit gazdă la niște moșnegi foarte cumsecade. Băbușca eră mărunțică, numai un pumn de femeie, dar iute ca șpirtul. Moșneagul lucră la roatele lui în șură, cu părul alb și cu ochii albaștri. Numai nasul îi eră rumân.

A-doua-zi am și pornit, cu pușca, în prundurile Moldovei, iar mătușa Maria îmi zise:

»Dupăce treci dumneata balta, ai să dai de lunci. Acolo, între lunci, este o colibă de nuele, a văcarului, unu' Iorgu Badea... Acolo te poți hodini, mai stai de vorbă cu omu... Îi cam într'o ureche el, ș'are să-ți spue vrute și nevrute... Da' tot ai cel puțin cu cine vorbi...»

Moldova curgea împrăștiată în albia-i largă. Satul rămăsese departe, în urmă, și pe prunduri, în singurătatea zilei, în căldura lui August, domnea o tăcere nesfârșită. Eră zi de sârbătoare, nu se zărea nicieri țipenie de om. Apelē verzi curgeau repezi, sprintene. Printre buruienile rare, prin prundul fierbinte, săreau ici-colo lăcuste verzi. Rar, un pescăruș vânăt fâlfăia pe deasupra: parcă pierduse ceva pe Moldova, și acuma umblă cercetând cu luare-aminte fața undelor:

M'am desculțat. Pietrișul fierbinte îmi frigea tălpile. Când intrai în râu, apa începū să sune spîntecându-se în gleznelē mele. Apoi iar nisip alb și pietre lucii se întinseră înaintē-mi; după aceea intrai în altă vână repede de apă.

Într'un târziu, într'o singurătate desăvârșită, intrai în luncile cele mari de dincolo. În urmă, o păclă de arșiță învăluisē zarea. Iar sălcile mari, plopī, mestecenī și arinii deodată îmi deschiseră cărări, prin cari curgeau parcă valuri de răcoare, ca prin niște albii. Un braț părăsit al Moldovei, bahnă adâncă, verde, se întindea între ploi deși. N'avea nici-o înfioreare pe lăcu, numai în adânc, pe cerul boltit al fundului, tremurā neîntreput, fără hodină, frunzișul bogat, mărunț, al plopilor cu trunchiuri alburii.

Câteva turturele tresăriră, zvăcniră în zbor iute; în sălcii, de-asupra unui șipot, o mierlă începū o frântură de cântec. Eu mergeam singur, așa, nu mă gândeam la nimic, uitasem de pușcă.

Auzii apoi, într'un târziu, tălângile dela vite și la marginea unei poeni mari, în capătul luncilor, dădui peste coliba văcarului.

Mă gădeam: Mă odihnese aici o leacă, și pe urmă o să cutrier luncile acestea. Poate tot găsesc ceva... Iorgu Badea mă zărise: eși din colibă, scund, spătos, cu căciula pe ochi.

Mă apropiai. El își scoase din cap cușma și-mi pofți bun-venit. Avea plete. Avea ș'o mustață groasă, bălae, în spicul grăului. Doi ochi blajini, albaștri păreau șterși pe fața arsă de soare și de vânturi. Mă privea cu luare-aminte și zimbea; apoi își vârī amândouă mânăle în braul verde și mă întrebă cu un glas gros, dar foarte limpede.

»Ai mai venit, pe-aici, pe la noi?«...

Un cal mărunț, care păștea cu șaua pe el, lângă colibă, înnălță capul și mă privi, apoi își scutură coama. Badea se apropie și-i puse mâna pe gât, mângându-l. De undeva, din tușișuri, dintr'odată se zvârli ca o sălbătăciune, fără să latre, mărăind numai, un căne alb, flocos.

»Ho, Albă! ho!« strigă gros văcarul, făcând un pas spre mine dela locul lui. Apoi îmi zise:

»Haita asta nu se teme nici de lup«...

Prinprejur, în poiană, pășteau vite; tălângile picurau ici-colo. Un timp se ridică înnăbușit în văzduh boncălulit taurului.

»Stai dumneata o leacă aici, zise Badea. Eu mă duc să trag o raită«...

Încăleacă pe murgul pitic și slab. Dela oblânc desprinse ghioaga, apoi flueră cănele. În câteva clipe dispărū în trapul mărunț și scuturat al calului. Îi auzii departe, printre copacii luncii, glasul amenințător:

»Nea, Jidanca, na! fă 'napoi!«...

Eși iar în lumină. Calul fugea mărunț. Căteana sărea pe de lături. Păreau micșorați, în fund, departe. O vacă fugea, răglețită, cu coarnele înnălțate. Badea învărti ghioaga și-o trimise ca într'o linie neagră. Vita lovită se oprī scurt, Alba o ajunse din urmă și i se puse în cale, o întoarse și prinse ș'o alunge îndărăt. Văcarul, din trapul calului, prinse ghioaga cu măciucărița dela pământ, se întorse, și venea acuma liniștit, săltând în șaua-i de lemn.

Dupăce descăleacă, zise cu vocea-i groasă:

»Cu câteva vaci mai nonă am o leacă de năcaz. Se cam răzlețesc din când în când, ș'apoi dacă se răzlețesc o apucă prin holde și prin păpușoalele oamenilor... Da' le simt eu numai decăt...»

»Vacile sunt ale satului?» întrebă eu.

»Sunt și omenști; dar cele multe-s ale ciocoiului.

Mă așezai pe iarbă, la ușa colibeii de nule.

Se lăsă și Badea jos, mai la o parte:

»Iaca, eu pe-aici îmi petrec viața,» zise el, și zimbă.

Îl întrebai:

»Vănat este pe-aici?»...

»Este. Tot văd păsărgii de toate felurile... Pe urmă sunt epuri... Sunt și lupi, și vulpi... Sunt dibanii... Eu le văd, că tot pe-aici stau vara toată, da' dumneata mai greu ai să dai peste ele... Da' eu, să-ți spun dumnitale, nu le-aș pușcă. Dacă vrei, iaca, tot vine un lup la stână, nu departe de-aici, și tot cearcă la oi, și eu știu pe unde trece... Da de ce să-l omori? Las că mâni-poi-mâni au să-l omoare ciobanii, da eu nu l-aș omori... Mie nu mi-a stricat nici-o vită... Tare-i slab, sărcul. El, acū numa lut mânăncă, pân' ce i se face pântecile ca plumbul.

»De ce? dacă mânăncă oi și vite, să-l lași?

Lupu-i fiară primejdioasă»...

»Aș! ce fiară, domnișorule?... Vezi pe Alba asta?

Alba-i mai voinică... Eu îl văd pe-acela: slab, de-i numeri coastele. Parcă ce, dacă ia și el câteodată o oaie ori un miel?... Parcă boierul călcește din pricina asta? Nu mai calcește el! Da' boierul nu mânăncă miei?, nu mânăncă tot felul de păsări?... Să vezi dumneata, are niște curcani, și-i chinuște, le vără, săracii, ia așa niște boturi de mămăligă, cu melesteu, pe gât, și pe urmă îi îmbată cu rachiū, îi fugărește, îi taie și-i mânăncă... Incaltea lupul nu mai chinuște așa, el îi flămând: găsește, mânăncă; nu, rabbd!»...

»Bine, bine, bade Iorgule, așa-i, da' mielul și oile-s animale blăjine, de ce să le mânănce o jivină?»...

Badea Iorgu nu răspunse. Mă privi drept și începă a clipi din ochi. Apoi clătină din cap și rostă repede:

»Bine... mielul și oaia-s niște biete dobitoace... Ca' vra să zică tot le tae omu' și le mânăncă... Dacă nu le mânăncă lupu', le mânăncă omu', și tot nu scapă ele.»

Și iar mă privi clipind din ochi. Se vedeă că are o nedumerire.

Apoi se întoarse: prin luncă se simțea mișcarea; sălcile se clătinau.

»Vine nevasta cu mânăncă»... zise Badea.

În poiană, întră o femeie voinică, rumenă, de-

scolță, îmbrăcată cu cituri trandafirii, legată la cap cu grimea albă. Aducea mânăncă, într'o mână o oală, în alta strachina, legate în ștergare albe.

»Ce mai veste pe-acasă, Ileană?» zise Badea cu zimbet de bunătațe.

»Bine, răspunse femeia. Apoi privindu-mă pieziș, se chină lângă bărbat, desfăcū legăturile și-i așeză mânăncă dinnainte: niște borș cu buruene și cu cartofi, și-o leacă de brânză în strachina.

»Poftiți cu noi la masă»... mă îndemnă Badea rupând din mămăligă.

Răspunsei după cum se cuvine: »Ospătează sănătos»... și mă ridicai, poruii, ca să-mi cerc norocul din ziua aceea.

În altă zi, sosind la colibă, îl găsi pe Badea Iorgu cu gust de vorbă. Se bucură și de tutunul pe care i-l adusei și începū să-mi spuie multe lucruri:

»Dumneata, domnișorule, ai văzut pe muieria mea... Acū tot ziceau oamenii că ce să mă însor eu? Că-s un haidău, acolo, și n'am nici-o trecere... Numa' un om gospodar să însoră... Eu tată n'am avut, numai mamă am avut, și-am crescut la curte. Mămuca slujea acolo, la boier... Nu știu cu cine m'a făcut... Am fost și eu un băiat de izbeliște și-am crescut cum a dat Dumnezeu... Și iaca, dupăce moare mama, mă chiamă boeru' și zice-așa: Măi Iorgule, tu ești băiat sărac, mesteșug n'ai învățat și ești cam prost... Da' eu am milă de tine... Iaca, am să te fac văcar... și-ți dau trei sute de lei pe an și îmbrăcăminte, și tain, și pe urmă am să te însor, și-am să-ți dau loc de casă, da' să fii om cu credință; aici la curte te-ai născut, aici să te opoșești și tu cât îi trăi... Dacă-i aveă vre-un năcaz, la mine să vii... — Eu i-am sărutat mâna și-am zis: Bine, am să slujesc cu credință... — Trei sute de lei la vremea asta sunt multe parale, și s'au mirat oamenii că boeru-i așa de darnic, da'-i vorba că cunoștea că i-s om cu credință... Și iaca, de zece ani is slujbaș aicea... Acū doi ani, mă chiamă boeru' și zice iar: Iaca, Iorgule băiete, să te însori... Ți-am găsit o fată... Și n'am însurat... Muieria, nu zic, bună, harnică... Am făcut o leacă de gospodărie... Da' când îi grăesc ei așa: Fa Ileană, în noaptea asta eu rămân la colibă, tu să vii acolo, la mine, — muieria nu vra... Zice că

se teme să vie aici . . . Da' zina cum nu se teme? . . . Și i-am spus ș'alaltăieri: — Eu pe tine am să te bat ș'ai să-mi știi de frică . . . Tot zice lumea că-s cam prost eu . . . Las' să fiu: Așa m'a lăsat D-zeu . . .

Dupăce încăleacă și dădă o roată prinprejurul poenii, cu Alba după el, Badea Iorgu se întoarce și începă iar a vorbi. Vorbea fără oprire.

»Acū, cât de tămpit oiu fi eu, da' tot înțeleg câte-o leacă . . . Mi se pare mie că muierea umblă cu vechilul, de-aceia nu vrea să vie la mine, la colibă, sara . . . Aprind, coleă, focul, și de-a mai mare dragul să stai în poiană . . . Da' eu nu știu multe, eu, când oiu pune mâna, are să se cutremure până 'n măduva ciolanelor . . . Pân'acū nici n'am împins-o, nici: fă-te'ncolo! nu i-am zis . . . Eu nu știu multe. Acū doi ani, când m'am în-surat, tot dădeam câte-o fugă până 'n sat, c'atuncea pusese boerul' să-mi clădească casa . . . Și numa' ntr'o bună-zi mă întâlnește cu feciorul cel mare al boerului, cu cuconășu' Nicu. Eră dincolo de Moldova, pe prund . . . — Und' te duci? zice. — În sat, zic. — Da' vitele, cui le lași? — Am eu un băitonaș, zic, și eu îs cu calul, îndată mă în-

Tărance norvegiene.

Port din Bilbor (Com. Ciuc.)

torul. — Mă duc, zic, să văd ce face nevasta cu casa . . . Așa? zice, și începe să mă sudue. Fă'nnapoi și-ți caută de treabă! . . . Și numa' ce s'alătură de mine și-mi șterge două palme . . . Atuncea, să vezi dumneata, am discălicat, l-am apucat pe băetan de după cap, l-am dat jos de pe cal, l-am pus înaintea mea, și l-am plecat până ce i s'au întins bine nădragi, colo, și i-am tras câteva până ce-a început să urle, cu capătul cel subțire dela ghioagă l-am bătut . . . Mi-a fost frică să-l bat mai rău . . . Vra să zică-i fecior de boer . . . Și iaca, mă chiamă, sara, boerul cel bătrân. — Cum a fost? zice. Iaca cum a fost, zic eu, și-i spun cum a fost . . . — Apoi îmi dă el doi lei bacșiș, și spune: Asta să n'o mai faci, da' nici cu palma n'are să te mai atingă nimeni, zice. Acū, eu i-am sărutat mâna, și m'am dus. Da' m'am mirat și eu de asta . . . Pe semne, unde-am creșcut la curte supt ochii lui . . . Da' el vra să zică ținea la mămuca, că eră harnică, și-i eră de folos la gospodărie . . . Boeru-i văduvoiu de multă vreme . . . Și eu i-s om cu credință: și asta o știe . . . La vaci a zis să mă duc, la vaci m'am dus . . .

Badea Iorgu mai bău o țigară. Eu voiam să plec. Se sculă și el:

»Uite, zice, mai nainte, pân'a nu veni dumneata,

Tărani norvegieni.

mă duc eu spre șipot să beau o leacă de apă... Acolo, la șipot, au cuib două mierle... Mă mir eu de ce le-aud cârâind... Când mă uit pe cârâire, iaca doi căței de vulpe, da' erau roșii ca para focului... — Cuciu, cuciu! îi cheam eu. Da' ei tot făceau: chiau! chiau! și se văitau la mine... Pe urmă s'au dus prin tufe...

»Da pe lupu' cela l-ai mai văzut, Iorgule?»
 »Care? cel slab? Da' și dimineața l-am auzit. A dat iar la stână, pe deal, și era acolo un chiot, și-o larmă, și se stricau câinii bătând... Iaca, el la mine nu vine... L'am întâlnit eu de vre-o două-ori... Avea niște ochi crunți... Nici nu l-am tiobăit, nici nimica, mă uitam așa, la el... Crezi că n'a văzut el că nu mă tem de dânsul?... Ii frică și de mine și de Alba... Pe urmă, vitelor cornace n'are ce le face...

Iar am pornit să-mi cerc norocul, și Badea Iorgu m'a petrecut o vreme prin luncă, apoi am apucat-o singur spre Moldova, pe poteci umede.

În urmă picurau lin tălângile, iar Badea Iorgu, așteptându-și nevasta, începuse a zice, domol și tremurat, din trișcă.

Într'o Duminică am ajuns la colibă, în poiană, tocmai la vremea prânzișorului. Ileana Iorgului era acolo, și se învărtea măturând și așezând prin colibă, pecând bărbatul mână.

Mi-am scos și eu din torbă friptura rece și m'am pus pe iarbă să ospățez.

»Am fost la curte, zice deodată femeia așezându-se lângă Badea. Am spus boerului: Cucoane, zic, Iorgu e de-atâția ani acolo, în pustietatea ceia... Acu are și el cu ce trăi, slavă Domnului, are gospodărie, de ce să nu-i dai drumu' să vie în sat?... Iaca, ne năcăjim, unu' ntr'o parte și unu' n' alta...

»Și cea zis boerul? întrebă Badea fără să ridice ochii.

»A zis că pân' ce n'a murit el, asta nu se poate...

Badea se gândea. Femeia îi puse dinnainte strachina cu găluște:

»Iaca, Iorgule, ți-am făcut și găluște, spuneai că ți-i poftă...

Badea dădu din cap, în semn de mulțămire.

»Deseară, zice femeia, când oiu veni, am să-ți aduc cerga cea bună...

Și se uită la Badea, eu ochii ei căprii, mici și lucitori.

Când sfârși Badea de mâncat, ea-i întinse ștergarul; apoi se repezi până la izvor, să-i aducă cofița cu apă proaspătă.

Port din Bilbor. (Com. Ciuc.)

După ce plecă ea, Iorgu începă să sfătuiască cu mine.

»Iaca, eu îs cam greoiu la minte, grăi el, eu nu pricep de ce mă ține el aici... boerul... Așă am ajuns de nici nu știu ce-i prin sat. pe oameni nu-i cunosc... Da 'ntr'un fel, mi-i bine... M'am învățat, într'atâția ani... Vara șed aici, iarna, dincolo, la ocoale... Iaca, acū mai stau de vorbă cu dumneata, da' altfel numai nevasta vine pe la mine...

»Da' să vezi ce mi se 'ntâmplă cu muierea... Acū ea nu voiă nici în ruptul capului să vie la mine, la colibă, sara... Eu duc în amurg vacile la căslăriă, pe urmă mă 'ntore aici... Au vitele ocolul lor mai încolo, ș'oleacă de perdeă... Măi! ce dracu' are ea, de nu m'ascultă? Și mă iau eu acū vre-o două zile cu calu' și 'n seurt mă duc până acasă... Eră pe sub sară... Lăs calul la poartă, întru în ogradă, deschid și zie: măi femeie, să vi cu mine, că tu ești nevasta mea!... — Pe urmă n'am mai zis nimica: așa cum îs eu, cum m'a lăsat Dumnezeu, da' tot am văzut că mișcă ceva sub laiță... Atuncia m'am plecat și când am pus mâna, am școs pe vechil de sub laiță, și l-am pus înaintea mea în picioare, roș ca racu'... Măi vechilule! zie, eu nu știu multe, eu ție am să-ți fărăm eiolanele! — Și când l-am ridicat în sus, și când l-am trântit, numa' icnind l-am auzit... Nici of! n'a zis, nici valeu! — Și pe urmă mă 'ntore cătră muere: Vină 'ncoace! — Da' ea tremură ca varga. —

Vină 'ncoace! zie. — Da' ea începe-a plânge: Vai de mine și de mine, da' eu nu te știam așa! — Vină 'ncoace! zie. — Atuncia văd odată că se lipește de mine plângând; și plângea de tremură carnea pe dânsa. Că ea nu mă știă așa! vai de dânsa și de dâusa! — Bine, zie, de-acū să mă știți și de bun și de rău...

Pe urmă mă duc la curte. Sărut dreapta boerului, și zie: Cucoane, am prins pe vechil la mine acasă... — Boeru' s'a uitat spăriet la mine. — Și ce i-ai făcut? zice. — L-am trântit, zie; i-am rupt ciolanele. — Atunci boeru' strigă la credinciosu' lui, unu' cuconu' Leon, care serie prin condici. Zice: Leon, fă-i socoteala vechilului și să-i dai drumul, să-l trimeți la spital... Pe urmă vorbește cătră mine: Iorgule, du-te și-ți caută de treabă, și fii cuminte...

Badea Iorgu tăcū. Apoi mă petrecū prin lunci. »Iaca, zise el, dimineată, am văzut pe Moldova un cârd de găște... Și cățaii cei de vulpe i-am văzut... Da' ei de mine nu se tem...

După ce-l lasai, mă cufundai în singurătăți, până ce nu mai auzii tălângile. Și mă lasai în iarbă, mă 'ntorsei cu fața la cer, și stătui mult așa, gândindu-mă. Prin văzdub, pe deasupra, trecū o rândunică, ca o săgeată; pe urmă se zbătū un fluture; apoi lunecă un cârd de rațe. Și după aceea numa' fiorul frunzelor de plopi rămase, tremurând tainic, neconținut pe limpezimea cerului.

Mihail Sadovcanu.

Fragmente din „Fecioara din Orlean“

de Schiller.

Din prolog

Dealuri iubite, rămâneți cu bine,
Rămăi cu bine vale și islaz;
Colnice, n'am să vă mai trec cu turma,
Dragi luminișe de pe culmi, vă las.
Copaci pe cari v'am sădit și ierburii,
Să creșteți și mereu să 'ntineriți.
Peșteri adânci, fântăni răcoritoare,
Răsunet care-mi răspundeai din stânci
Și vesel mă'ngânai de pe colină,
Ioana pleacă și n'o să mai vină!

Poiene, cuiburi fericirei mele,
Mă duc și n'am să mai revin la voi!
Împrăstie-te tristă pe vâlcele,
Te las cu bine, turma mea de oi,
Căci altă turmă-i dată grijei mele,
S'o păstoresc pe câmpul de război.
Dorințele lumești imi sunt străine,
Cel care m'a ales va fi cu mine.

Precum a coborît odată 'n munte
La Moise și, din rugu' nflăcărat,
L-a poruncit pe Faraon să 'nfrunte;

Și cum pe Isaia l'a chemat,
 Bland cum eră, să ducă lupte crunte;
 Cel care de păstori s'a îndurat,
 Din crengile stejarului și mie,
 Tot el mi-a zis: »Te-aleg, să-mi fi solie.

*

Vei îmbrăcă cămașa cea de zale,
 Peptarul de oțel te va scuti.
 Coiful va coperi pletele tale,
 Iubirea pământescă n'ai s'o ști!
 Nu te va fericii pe a vieții cale
 Cununa de mireasă — nici copii —
 În schimb, vei fi aleasă 'ntre fecioare/
 Pe câmpul cel de luptă 'nvingătoare!

*

Când cei mai tari vor pierde din credință,
 Și cei din urmă se vor clătina,
 Vei duce oștile spre biruință
 Purtând în fruntea lor flamura mea.
 Nu-ți va lipsi putere și voință!
 Din nou va răsări a Franței stea:
 Prin scutul tău se va sfinți o lege
 Căci regele prin tine va fi rege.*

*

Un semn vădit azi cerul îmi arată
 Și coiful ce-mi trimite i-al său dar,
 Mă simt de vraja lui înfiorată
 Ca heruvimii de ceresul har.
 Acolo — pe câmpia sângerată,
 Mă duce-o dragoste fără hotar
 S'aude sgomot — cetele s'adună,
 Nechiază roibul — cornurile sună.

Din actul al 4-lea.

Scena I.

E pace . . . dorm ale furtunei focuri
 Uitate azi în val de veselii,
 Pe drumuri, numai cântece și jocuri,
 Biserica străluce de făclii.
 Porți triumfale — și, pe alte locuri,
 Columne 'mpodobite . . . feerii.
 Oaspeții curg, de nu-i cuprinde zarea,
 Căci prăznuiesc acum neatărnarea.

*

Un singur dor, un vis, o bucurie.
 Un gând avântă sufletele 'n sbor,
 Azi e uitată ori-ce dușmănie,
 Bolnavii uită chinurile lor.
 Țăranul e mai strâns legat de glie,
 Numele și-l rostește mai cu dor,

S'a ridicat coroana strămoșească
 Și cel chemat veni-va să domnească.
 Dar eu, care-am adus izbândă, care
 Am dreptul, țara mea să mi-o iubesc,
 Sunt zguduită azi de o muștrare...
 Pe frații mei de arme-i ocolesc.
 Îmi sboară gândul dus peste hotare
 Departe.. unde 'n cortul dușmănesc
 Îl știu pe el... Smerită ochii-mi plec...
 Păcatul greu, în lacrimi să-l inec!

*

Cum, cine? Eu, în al meu gând
 Icoana unui om ...? ... iubesc
 Ca ori și care pe pământ
 Și mai am dreptul să trăiesc?
 Eu luptătoarea celui Sfânt,
 Să-mi uit curatul jurământ
 Și să-mi iubesc dușmanul? Oare
 Cum voi mai îndrăzni — o soare —
 Să mai primesc lumina ta!

*

(S'aude muzica.)

O, ce sunet — ce cântare
 Mă răpește pas cu pas,
 De-l zăresc în depărtare
 Și-i aud doritul glas.
 Valul luptei de m'ar prinde,
 Lânci asupra mea să cadă,
 Ah, în val de bătlîi
 Poate iar m'aș regăsi.
 Aste cânturi, aste glasuri
 Inima mi-o prind în lanț
 Și puterea 'ncet mi-o scade;
 Sufletul își pierde sborul,
 Mă cuprinde jalea, dorul...

*

O toiag, la ce cu spada
 Păstoria ți-am schimbat,
 Și la ce-am visat în umbră-ți
 Stejar binecuvântat!?
 Pentru-ce, o Preacurat-o,
 Dintre turme m'ai adus?
 Ia-ți coroana ce mi-ai dat-o,
 Pentru mine, e prea sus.

*

Cerul și-a deschis mărirea
 Ca să văd chipul tău sfânt,
 Înzadar, căci fericirea
 Vieții mele-î pe pământ.

Trebuia oare jertfită,
Straniei meniri să fiu?
Cum eră să-ți dau credința
Și iubirea să n'o știu!

Să vestești a ta mărire,
Nu prin cei născuți din fire.
Solia să le-o fi dat
Celor fără de păcat.
Cei cari nu știu să suspine,
Poarte lupte pentru tine;

Îngerii fără prihană,
Nu copilă pământeană.

Ce știam eu de războaie
De-ale crailor urgii...?!
Pacinică treceam cu turma
Peste culmi în zori de zi.
Ca să știu ce-i rătăcirea
Tu la luptă m'ai chemat,
M'ai orbit cu strălucirea,
Ca prin vis — de ți-am urmat.

Maria Cunjan.

TATĂL

de Björnsterne Björnson.

Omul, despre care se va povești aci, eră cel mai puternic în întreagă parohială și-l chemă Thord Övernas. Iată-l într-o zi în odaia de lucru a preotului, stând drept și serios.

— »Mi s'a născut un copil, zise dânsul, și vreau să-l botez.

— »Cum să-l cheme?

— »Fin, ca pe tatăl meu.

— »Nănașii?

»i spuse, — erau cei mai de seamă oameni, bărbați și femei, din sat, toți din neamul lui Thord...

— »Mai ai vre-un păs?

— întrebă preotul, ridicându-și privirile spre dânsul. Țăranul stete o clipă la îndoială. — »Aș vrea să fie botezat debașca«, adaugă dânsul. Adecă, într'o zi de lucru? — »Da, Sâmbăta ce vine, la amiazi.« — »Alteceva'nimic?« Țăranul își învârtia căciula, cașicând ar vrea să plece. Atunci popa se ridică. — »Înc'o vorbă, zise dânsul, se apropie de Thord, îi strânse mana și-l privi drept în ochi: »Să dea Dumnezeu, ca băiatul să-ți fie spre binecuvântare!«

Șasesprezece ani dela această zi, Thord se găseă iarăș în odaia preotului: — »Ei, te ții bine, Thord«, zise preotul, găsindu-l cu desăvârșire neschimbat. — »Nici nu mă paște nici o grije«,

răspunse Thord; iar preotul tăcu. După o clipă zise: — »Dar astăzi ce păs ai?« — »Azi vin pentru flăcăul meu, care mâne are să fie confirmat.« — »E un băiat vrednic.« — »Aș vrea să plătesc Domnului părinte, dar mai întâiu aș vrea să știu al cătelea va fi în biserică?« — »Va fi cel dintâiu.« — »Bine, am înțeles — iată zece taleri pentru Domnul părinte.« — »Alteceva?« întrebă preotul, uitându-se la Thord. — »Alteceva nimic.« — Thord plecă. Iarăș mai trecură optani, când într'o

Björnsterne Björnson.

zi se auzi înaintea casei preotului vânt mare; sosise o' ceată' de' bărbați cu Thord în frunte. Preotul își ridică privirea și-l recunoscu. — »Astăzi vii cu mare alaiu!« — »Vreau să se' facă strigările în biserică pentru ficiorul meu; e vorba să se însoare cu Karen Storliden, fata lui Gudmund, pe care uite-l aci cu noi.« — »Astă- cea mai bogată fată în județ.« — »Așă se zice«, răspunse țăranul, netezindu-și părul cu mâna. Preotul rămase o clipă pe gânduri, nu ziceă nici o vorbă, însemnă numele în cărți, și la urmă chemă oamenii să iscălească. Thord puse trei taleri pe masă. — »Mi se cuvine numai un taler«, zise preotul. — »Știu prea bine, dar e

singurul meu copil, și-aș vrea să fie toate din belșug. Preotul luă banii. — »E a treia oară, Thord, că vii pentru ficioru tău la mine.« — »Dar acu am și isprăvit-o cu el«, răspuse Thord. își strânse punga, își luă rămas bun și plecă. Oamenii îl urmară încet.

Patrusprezece zile în urmă, tatăl și fiul văseau, pe vreme liniștită, către Storliden, ca să pună la cale nunta. — »Lavița nu e destul de înțepenită«, zise fiul și se sculă să o așeze. În aceeaș clipă alunecă scândura pe care stătea; el întinde brațele s'apuce ceva, dă un țipet și cade în apă. — »Apucă vâsla!«, strigă tatăl, sări în sus și i-o întinse. Fiul, după ce încercă de câtevaori s'o apuce, amorți — »Așteaptă, așteaptă!«, strigă tatăl și văslă mai aproape de dânsul. Dar fiul se prăbuși pe spate, aruncă tatălui său o privire lungă, și se confundă.

Lui Thord nu-i venea să creadă; oprî luntrea și incremeni cu ochii pe petecul de apă, care-i înghițise băiatul, așteptând parcă să răsară iar dintre valuri. Câteva beșici se înălțară deasupra apei, încă câteva, apoi numai una singură, mare, care se sparse și lacul se făcu iarăș ca oglinda.

Vreme de trei zile și trei nopți, văslă tatăl în jurul aceluși loc, fără a mânca sau a dormi; voia

să-și găsească ficiorul. Și în dimineața zilei de-a treia îl găsi și-l duse singur peste deal, acasă.

De atunci să fi trecut un an. Într-o seară de toamnă, târziu, preotul auzi afară, la ușa tindei pipăind pe dibuite, cu grije, după cleanța ușii. Preotul deschise. În casă intră un om înalt, adus de spate, slab și cu părul alb. Preotul se uită lung la dânsul până să-l recunoască; eră Thord. — »Așu târziu, Thord?«, zise preotul și rămase față în față cu dânsul. — »Da, târziu, de bună seamă«, zise Thord, așezându-se. Se așeză și preotul, așteptând; multă vreme tăcură. Însfârșit începù Thord: — »Aduc și eu ceva, ce-aș da bucuos săracilor; aș vrea să fie darul în numele fiului meu.« — Se ridică, puse banii pe masă și iarăș se așeză. Preotul îi numără. »Sunt mulți bani«, zise el. — »E jumătate din gospodăria mea; azi am vândut-o.« Preotul tăcu o vreme; la urmă îl întrebă cu blândețe: »Și cum ce ai de gând să faci Thord?« — »Ceva mai bun.« — Iarăș stătură o clipă. Thord cu ochii în pământ; preotul cu ochii la Thord. Și zise apoi preotul încet și rar: »Vezi, acum a cred că ti-a adus fiul binecuvântare.« — »Da, acum a cred și eu«, zise Thord; își ridică ochii, și două lacrimi îi alunecară încet pe fața brăzdată.

Trad. de O. C. T.

Poezia vieții.

De Fr. v. Schiller.

„Eu să mă 'nchin la umbre tremurate,
La străluciri ce mint împrumutate
Și 'n drum s'abat nădejdea să-mi înșele?...
Dați adevărul pradă minții mele!
C'un vis deșert și raiul meu să piară,
Iar sufletul ce 'n lumi fără hotară
Și-avântă dârz rotirile pribeg,
Porunca vremii 'n lanțul ei să-l lege.
Eu mă supun și mă înfrân
Cu-al datoriei sfânt cuvânt,
Și 'n zbućiumul ce mă frământ
Imi sunt pornirilor stăpân.
Cine-adevărul nu vrea să-l asculte,
Cum poartă jugul lipsurilor multe?“

Asfel din pragul zilelor trăite,
Tovarășe, cuvântul tău mă 'nvață
Strivind în drum vedenii și ispite...
Înfricoșai de cruda ta povață

Toți zeii dragostii s'ascund...
Se stinge-a Muzelor cântare, iar horele tot mai încete
Mor în prăpăstii fără fund, ...
Când Grațiile își desprind, jelind cununile din plețe;
Apollo lira lui și-o sfarmă,
Iar' Hermes șcheptul și l-a frânt,
Viața trudnică-și destramă
Seninul viselor vestmânt;
Nu mai e farmec în poveste
Iar' lumea noastră așă cum este,
S'arată, prietino-un mormânt!
Îi smulge Amor vâlul ei vrăjit
Și dragostea a început să vadă
Și 'n rostul cel din ceriuri hărăzit
Ea deslușește-a lutului dovadă;
Pe buza ta sărutul ei înghiață,
Bătrân frumosul piere din viață
Și 'n clipa de nebun avânt:
Tu vezi deschisul tău mormânt.

Octavian Goga.

Dela țară.

I.

Cum vezi, dragă prietino, mă țin de făgăduială.

Ieri am ajuns aici. Tata îmi spunea că la început poate n'o să-mi placă, mai ales că arândușul pe care-l avusesem, n'ar fi pus o petricică căzută la loc. Se stricase strașina la conac și el nu puse s'o dreagă, îngălbenise varul pe pereți și el nici nu se putea gândi la văruit, poarta nu se mai învârtea în țătâni, trebuia s'o miști cu umărul, eleșteul se astupase cu nămol, grădinița de flori o înfundaseră bălăriile... pe tata îl cuprindeă mila când îmi spunea de toate astea și mie oricât îmi eră de drag să mă duc la țară, mi-se părea totuș că viața în gospodăria aceea, pe care o știam prietinoasă și de dărăpănarea căreia auziam acuma, o să mi-se pară un fel de surghiun, ori de călugărie.

Și n'a fost așa...

Am ajuns și m'am așezat vesel și bueros, ca un om ce începe într'o dimineață împede și răcoroasă o faptă, de al cărei bun sfârșit nu se îndoiește. De departe conacul nostru nu eră de fel schimbat. Fața albă înaltă, răsăria din frunzișul negru al aninilor tot așa ca în copilăria mea, când veniam aici. Măcar de departe eră într'adevăr o curte boierească și ai fi crezut că cine știe ce mândrețe de ziduri grele sunt în locul casei aceleia înalte de lemn, cu pivniță, cu încăperi pentru slujii jos, cu cele trei odăi ale noastre sus, cu balconul din care priviam, cu strașina-i largă, cu coperișul ascuțit și ferestrele mici, cum îi plăcuse lui moșu-meu. Când am văzut am răsuflet odată adânc și-mi veneă să-mi frec mânilor cu mulțămirea omului ce luptă și birue.

Aninii încă erau neschimbați: înalți, negri, zdraveni, eruga neschimbată, cu aceleași răgălii, în care căutam eu pește când eram copil, poteca care ducea la moară, moara, toate ca acum câțiva ani înainte... și ce-mi mai pasă mie mai departe? Că eră în neorânduială curtea și odăile și grădina, îți spun drept că pe deoparte mă bucură: aveam să le rânduiesc pe toate după gustul meu, să fac pretutindeni un rost, care mi s'ar fi părut mie potrivit — de multe-ori e mai ușor de făcut din nou decât de prefăcut.

Știi, dragă prietino, de câte-ori ne muncim pe

noi întrebarea că ce se va fi petrecând în sufletul unui cerșitor, care nu oftează după trecut, pentrucă de mic copil a cerșit la colțul stradei și care nu vede nimic în viitor pentrucă mereu, mâne și poimâne, ca azi o să cerșească. Bucuria lui stă numai în clipa în care trăiește, el mai departe nu vede, nu se încearcă să vadă și de aceea el își rabdă viața, fără să i se pară o povară. Iar nouă, cari trăiam în inleznire, cari ne îmbătam de bucurie povestind întâmplări din trecut, cari priviam înainte o țintă, cari pricepeam viața din juru-ne și o vedeam în toate nesfârșitele ei fețe ni se părea această viață o povară, pentrucă ne întrebam pentru ce? și cu ce scop final? și dacă nu-i de prisos poate să mai muncim, să mai suferim, să ne mai desfășim. Ne uitam cu neîncredere, din colțul nostru de filosofi, la această viață, rânjiam la ea batjocoritor, în loc s'o trăim spre bucuria noastră, spre binele nostru, ca pe cel mai mare dar, care ni s'a hărăzit.

Acuma m'am vindecat. Acuma trăiesc ca cerșetorul nostru numai în clipa de față, nicicând n'am vreme să mă întreb «pentru ce?»; lucrez și asta-mi e bucuria. Văd crescând sub mânilor mele, în jurul meu, din dărăpănături o viață nouă. Curtea, moșia, mi-se par o ființă, care primește suflare dela mine. Și fac o mare jertfă pentru tine că ies din starea obișnuită și mă răscolesc iarăș ca să te fac și pe tine să înțelegi starea mea sufletească. Iacă, nu mă mai gândesc nici la petrecerile noastre din oraș, nici la călătoriile plănuite — crezi? — numai în lucrul de fiecare zi și de fiecare clipă îmi stă mulțămirea, o mulțămire oarbă, ingrădită, inconștientă, care mă face rumen la față, mă face vesel, mă face să dorm buștean fără visuri. Și să nu crezi cumva că mi s'au tocit simțurile, că am zvârlit dela mine idealismul vremilor de altădată, că mi-am pus pur și simplu în gând să-l pun în mirare pe tata, ori pe vecini, dintr'o ambiție de suflet zvânturat, ori că mi-ar fi intrat în cap să mă îmbogățesc, ca să am știu și eu când o viață mai ușoară.

Nimic din toate acestea. Îmi simt sufletul neprihănit și neștiutor ca al unui copil, nu mă muncesc nici o lăcomie, nu mă roade nici o

dorință. Lumea întreagă e pentru mine moșia, curtea, argații și oamenii din sat. Nu număr zilele, nu mă întreb ce o să fac la anul viitor, nici cât o să stau aici, trăiesc ca ori și care din porumbelii mei, ca ori și care din aninii din zăvoi; simt și mă bucur când văd în juru-mi răsărind viață... și mi-e bine, mi-e nespun de bine.

II.

M'am făcut țaran. Ce răi am fost! Trăiam în mijlocul oamenilor acestora, din munca lor ni-au trăit strămoșii, din munca lor s'au zvârlit bogățiile pe toate vânturile, în toate părțile lumii. Și dacă mi-ar fi căzut în mână o carte de cum trăiesc Pieile-roșii din America, aș fi cetit-o cu lăcomie, să mă apropiu însă de oamenii aceștia nu vream, mă țineă ca în fiară obiceiurile înrădăcinate, orbirea rea, prejudecata, creșterea. Acuma m'am desrobuit. Și nu-i fericire mai mare ca aceea de a stă în mijlocul unor oameni ce te iubesc, ce ți se uită cu încredere în ochi, ce vin la tine ca la un călăuz și sfătuitor.

Am fost odată la horă. Eram cam stânjenit, dar repede m'am dat, am șezut în umbră pe un buștean alături de cei bătrâni și am ascultat cum îmi povesteau nenorociri și năcazuri vechi și nouă. Dar când a început lăutarul cu capul plecat pe vioară să joace cu arcușul pe coarde și când băieții au prins fetele de brăe și au început să frământă pământul într'o pornire de voinicie nebună, li s'a înșeninat și bătrânilor fața și au tăcut, iar eu nu mă mai simțiam în apele mele. Vezi, dragă prietino, bucuria horei acesteia a fost izvorul celei dintâi mâhniri ce am simțit aici la țară. Să nu crezi că cu asta mi s'a schimbat cumva sufletul; nu, dimpotrivă am primit lucrurile așa cum s'au petrecut, cu seninătate și fără murmur, pentru că nu sta în puterea mea să le schimb.

Bătrânii tăceau, privindu-și odraslele, tinerii se bucurau de viață jucând, glumind, copiii se jucau gălăgioși, lăutarul își privia cu dragoste dipla și păbarul... și eu tăceam și o ceață grea mi s'a coborât în suflet deodată năpădindu-mă, de nu mai știam de mine. M'am simțit singur, dragă prietino, întâioară singur după luni de singurătate. Simțiam în mine putere multă să fac vârtej o lume întreagă, vream să joc, să rād, să prind o fată, să glumesc, să chioțesc... și totuș stam ținut, tăcut, ca un în-

temnițat în cătușe. Când n'am mai putut răbdă, m'am sculat și am intrat în cărciumă. Și ce crezi c'am văzut? În odaia din fund, într'un aer greu de-ți venia să leșini, se îndesuiau la o masă o ceață întreagă: galbeni, cu cearcăne la ochi, cu sudoarea pe frunte, jucau cărți, auzi dragă prietino, jucau cărți pe bani și pe beutură. M'am îngrozit și m'a cuprins o nespună milă. Credeam că cel puțin se va sinchisi careva din ei când am intrat, dar nici nu s'au clintit măcar, erau patima întrupată, aici ea și în orașul unde o mai văzusem.

— Vezi, domnule, iacă cine are cel mai drăcesc noroc din noi toți, iacă javra asta de Chiriță — și-mi arată cu capul un copil aproape, palid, cu fruntea ieșită, cu fața palidă prelungă, cu părul crescut pe urechi, cu spatele adus de să fi crezut că-i cocoșat. M'a durut, dragă prietino, de durerea oamenilor acestora, pe care-i rodiă păcatul, de durerea copilului acestuia, care mi-se părea că se stingea în fața mea.

Și-am ieșit iar din cărciuma, în care îmi mai așezasem o piatră pe inimă. În fața mea mi-a răsărit un chip, care m'a înșeninat. M'am dat deoparte și am început s'o privesc așa de lung și de atent, că-mi eră și mie frică să nu stărnese ciuda și neîncrederea celorce mă vedeau. Eră negreșit cea mai frumoasă fată din sat, cea mai frumoasă fată, pe care eu zvântură-țară o văzusem în viața mea. Știi cum ne căziam noi odată să refacem frumsețea tipică a trecutului nostru, frumsețea care fermecă pe vovezozi, frumsețea pentru care se vărsă sânge și pentru care luptătorii luau calea pribegiei. Ce să-ți mai spun? tu ai în minte liniile generale ale chipului aceleia. Închipește-ți-o voinică, ceva mai voinică decât plăzmuirea închipuirii noastre, care căută prea multă gingășie, și mlădioasă și fragedă, o frăgezime dela șeptesprezece ani, de-ți părea că-i păcat s'o mângăie însuș vântul, ori lumina soarelui; o buclă desprinsă de păr, îi cădea pe ureche și pe jumătatea frunții; și radea, radea mereu; când nu radea ținea un deget pe buze și privea tăcută cu naiva seriozitate fermecătoare a copiilor. Vorbele mele sunt grele, uscate și nu pot schița nici pe departe ceea ce aș vrea, te pot însă încredința că închipuirea-ți încă nu va putea fi mai norocoasă.

Dintre flăcăi îmi rămase la inimă încă din cele dintâi zile ale venirii mele aicea: Mitrea.

Cu el mă împrietinisem cel dintâi. Cu el mă duceam la vânatoare. Când eră ceva greu de făcut, când eră ceva de priveghiat, unde nu-mi puteam trimite oamenii din curte, pe el îl trimiteam. Îmi eră nespūs de drag pentru îndrăzneala lui, pentru vrednicia lui bărbătească, pentru brațele lui, cu care ar fi putut frânge fierul, pentru gluma lui sănătoasă, vorba lui hotărîtă și încrederea, pe care o aveam în el. De atâtea ori îmi vorbise de Anicuța lui:

— Domnule Gică, dacă ai ști dumniata, aș fi în stare să trec prin foc pentru ea. Mă vezi pe mine cătu-s de zdrăvăn, să mă bat cu șapte; ei, când sunt cu ea nu mai știu de mine, sunt ca un miel, și ce crezi mata, eră un copil până mai ieri alaltăieri.

Și începea să-mi povestească cum are de gând să se însoare cu ea, cum au pus ei la cale, cum au să trăiască ei ca două turturele, în casa lui cea nouă, cum o să facă ei o lume întreagă să râvniască după traiul lor.

— Și mai ști ceva, domnule Gică, dacă mata zici că mă ai pe mine la inimă, apoi vrei să mă cununi? Nașu-meu s'a stâns și copiii lui s'au mutat de aici la apele vii, cum o să mai fac eu pe unul din ei naș? Gândește-te, domnule Gică, că tată-meu a slujit douăzeci de ani aici în curtea d-voastră. O să facem o nuntă să se ducă poveste și o să-i tragem o petrecere cum n'a mai fost de când lumea.

Negreșit că i-am făgăduit.

Și acuma la horă, vine la mine, mă ia de braț:

— Te uiți la fina matale? Așa-e că nu mai e alta ca Anicuța mea?

Tot ce aveam în suflet: toată mahnirea singurătății, toată durerea ce-mi adusese în suflet patima ce o văzusem rozând în fundul acela de cârciumă, îmi pieriră din suflet ca printr'o fermecătorie, și în locu-i mă năvăli o mare, o nespūsă bucurie. Îi învăluim pe amândoi într'o nețărnută dragoste, vedeam în ei întrupată tinerețea, frumusețea, poezia iubirii adânci din firea întreagă, întruparea visurilor noastre după curate vremi patriarhale.

Vream să le fiu un ocrotitor, cum nici n'ar îndrăzni ei să nădăjduiască. Vream să le fac de nuntă un dar împărătesc. Vream să privighez

să fie oameni, pe cari mulțumirea de a trăi să nu-i părăsiască o clipă, vream să fac din gospodăria lor o pildă pentru satul întreg... eră întâia-ora în viața mea când simțiam o pornire nebunească de a face bine.

*

Ce să-ți mai spun, dragă prietino? Sfârșitul e dureros. Ajunsem să mă leagăn în visul acesta ca în propria mea fericire. Îl întrebam mereu: Ei, când aveți de gând să faceți nunta?

Până când, într'o seară, Mitrea veni la mine abătut, frânt, cu glasul înecat.

— Ce-i cu tine, Mitreo?

— Să mărită Anicuța!

— ?

— Da, să mărită, mâne e logodna, de mâne în două săptămâni e nunta. Simțeam că-l înecă plânsul pe bradul acesta, pe care nu-l bătuseră durerile. Când se mai liniști urmă:

— Știi cine o ia? Chiriță.

— Care Chiriță?

— Chiriță... par'că mata nu-l știi: ăla care joacă cărți, Iacă o dau părinții cu sila, dle Gică, pentru că Chiriță e singur la tată-său; moșteneste două pământuri: pe al lui și pe al lui unchiu-său, i-au dat zor... nici nu l-au lăsat să se mai întemeie, e un copil prăpădit, dle Gică.

În clipa aceea n'am fost mai puțin nenorocit decât cel ce-și desvâliă durerea mie, eram în stare să fac pentru el o jertfă, care să prețuiască cât un pământ al celui alt.

— Mitreo, ascultă-mă pe mine, trebuie s'o iei, ai să fugi cu ea, m'ai înțeles? Chiar astă-seară.

— Of, Doamne blastă-mă, nu se poate, dle Gică, plânge de s'omoară, dar nu vrea, zice c'o spânzură tată-său și o scupă lumea pe drum.

— Cum?

— Iacă, domnule Gică, moșu popa a găsit că suntem rudă de-a șeasa spiță, și până la a șapteva spiță nu ne putem lua.

Am rămas împetrit.

Nu știu cum se va fi mângăiat tovarășul meu de vânatoare, niciodată nu vreau să-i mai răscolească durerea. Eu însă sunt mereu nemângăiat. Par'că ar fi pierit o lume pentru mine, par'că mi s'ar fi prăbușit propria mea fericire.

E cea dintâi a mea mare mahnire, dragă prietino.

Inimă de mamă.*)

(Urmare.)

V.

Într'o grădină, mândră-i orice floare lăsată de D-zeu, dar printre toate, dacă iei sama binisor, tot trebuie să fie una, care să placă ochiului mai mult. Așa, în Măndrești, de când s'a pomenit satul pe valea aceea liniștită, hora a fost încinsă tot numai de fete frumoase și flăcăi voinici... Dintre ei însă întotdeauna s'a ales o floare între flori, voinicul între voinici, care trebuia să poarte oricând jocul în frunte, să porunciască lăutarilor ce jocuri să zică și din voia căruia să nu s'abată nimeni.

Și, ca să fi fost cineva vătaful horii, doar nu eră lucru puțin... De se certau flăcăii în horă, cine altul făcea pacea decât vătaful? De scotea un flăcău, afară din joc, pe vre-o fată cu care cine știe ce sfadă avea, tot frunzașul horei trebuia să facă pacea; iar de rămăneau fete mai fără căutare, pe care nu le luă nimeni la jocul de doi, tot vătaful le jucă pe toate la rând, pentruca să nu fie nimeni cu tînga în suflet tocmai dela horă, de unde, de altfel, oricine se cuvîna, să plece cu veselie și voie bună.

Dar cu toate aceste griji pe cari trebuia să le poarte orice flăcău de frunte, Voicu n'a stat mult în cumpene și, acum câțiva ani, după însurătoarea unui voinic înaintaș, el a prins locul în frunte, și bun prins a fost, fără să aibă cineva cuvînt de bănat, căci a știut purtă jocul cu atîta meșteșug și bunătate încît flăcăii toți nu-i eșau din cuvînt, fetele îl prăpădeau din ochi de drag, iar mamele lor, în gândul tainic și totdeauna cu nădejde, tocmeau încinscirea cu Bogdănița Răzășului care stetea mândră în preajma horei privindu-și odorul de fecior.

Și astfel, ani dearîndul, feciorul Bogdăniței a purtat hora în frunte, jucînd fetele la rând și privind cu drag pe oricare ar fi vrut să-i prindă mijlocul în jocul de brău...

În toamna aceea însă, dela o vreme, oricine luase sama că Voicu începuse să dee rînd în fruntea horei unui alt voinic, iar el din toate fetele să joace, așa pe-alesul, numai cu unele.

Mult n'avea să mai treacă deci și Bogdănița trebuia să-și vadă noră 'n casă.

Și cum semnul acesta îl pricepea, nu numai mama flăcăului, ei și toată hora, tot satul chiar, multora din fete le și căzuse ghimpele în suflet, iar mamelor grija cea mare, căci, în cele din urmă, cine știe pe cine avea să puie ochii voinicul cel râvnit al horei, și-atunci multe inimi aveau să rămână jinduite....

Dar se vede că celor cu dorul mare nu le-a fost să poarte mult grija norocului, căci dela sîrbătoarea Sfintei Cruci încoace Voicu și-a spus gândul tuturor: Dintre toate fetele cari îi încinsese mijlocul atîția ani dearîndul, și-alesese acum numai pe una, pe Dochîța Radului.

În jocul săltăreț «de doi» în cari poți vrăji multe inimi jucînd multe fete la rând, el numai pe fata lui Potecă o jucă, numai în ochii ei privia, iar gurile lor pornite pe tîmială, nu mai găseau capăt vorbeii. Ba ce e mai mult, chiar cînd flăcăii aburii de osteneala jocului nebun, dădeau drumul fetelor de lîngă ei și s'adunau în mijloc ca să mai răsuflă, singur Voicu rămase în tot largul băfătoreii, purtându-și aleasa înaintea, de parcă ar fi fost în horă plină și fără să prindă măcar de veste că din toate părțile îi săgetau priviri iscoditoare!...

Tîrziu, cînd au luat sama că rămăsese numai singuri în joc, s'au despărțit și ei, dar nu ca de obicei din orice joc de rînd...

Flăcăul pîșind mîndru spre mijlocul horei, unde feciorii ceilalți l-așteptau cu drag, purtă năframa aleasă cu fir de ibrișin, pe care, în vîzul tuturor o desprinsese din cingătoarea tovarășei de joc... Atunci flăcăii i-au sărit în cale înconjurîndu-l, iar chiote de bucurie au făcut să răsunе valea până pe departe, vestind a nuntă.

Și-atît a fost de-ajuns... Satul, care de obicei aude și șoapte ce-abea apuci să 'ngâni, ori vede de multeori și ceea ce nu este, acum vede multe, știe multe și încă cu temei... Sara pe la șezători, dimineața la fîntâni; pe drum ori în prag la porțițe, întîlnișul tuturor eră doar mai mult un prilej să 'nceapă vorba despre feciorul Bogdăniței și fata Radului.

La horă, mai ales, altă vorbă nu eră. Ici câteva surate, socotesc zestrea fetei lui Potecă de-a fir-a-păr, și găsesc că nu poate duce în casa Bogdăniței cine știe ce lucru mare, colo, o

*) Vezi «Luceafărul» Nr. 13, 1 Iulie 1907.

mână de cumetre, sorocesc ziua logodnei și pe cea a nunței, iar dincolo, câte-va guri de babe, șoptesc, Doamne, lucru mare.... Ele își dau cu gândul c'ar fi la mijloc și farmeci, pe cari numai Sultana Radului a știut să le poarte, pentruca să suciască capul unui flăcău ca Voicu; alt-fel de bunăsamă că găseă el altă fată mai potrivită.

Și ast-fel vina cea mare eră aruncată tot asupra leichii Sultanei, care dacă ar fi știut face farmeci, apoi le-ar fi menit, nu să grăbească nunta cea cu măritișul Dochitei, ci s'o tot amâne măcar peste câțiva ani... Dar, acum farmecile nu mai puteau vrăji și înduplecă nici sufletul lui badea Radu, darmite pe cele tinere. De multeori însă, sta să bănuiască dimpotrivă, ca nu cumva Bogdănița să fi umblat cu farmeci; — de-a fi fost să fie așa lucruri diavolești pe lume — căci alt-fel nu-și da sama, cum de n'a putut să fie mai tare, și dacă nu să facă alt-ceva, dar să-și țină fata mai din scurt, ca să nu joace atâta de mult și să stea la taifas cu cel fecior al Bogdăniței... Dar nu știe cum și ce-a fost la mijloc, atunci, chiar la Vinerea Mare, când Voicu îndrăsnise să-i țină fata atâta vreme la joc și să-i desprindă chiar și năframă dela cingătoare; îi venise, așa nu știu cum, să se repedă în horă și să desprindă fata de lângă el... dar s'a pomenit atunci cu Bogdănița alături și, ca nici odată, i-au pierit toate puterile. Ba, din potrivă, ea care de obicei nu prea făcea sfat cu vădana Răzășului, atunci, — așa fără să-și dea sama, — a prins vorbă cu dânsa. Toată lumea din horă i s'a părut că se uită în clipa aceea numai la dânsa și la Dochita ei, și că vorba toată le eră numai de ele, dar nu puteă să facă nimic, nu puteă măcar să se miște, să plece spre casă, ca să scape odată de ochii și gura satului.

Abia în spre sară târziu, când a pornit Bogdănița de lângă dânsa, a putut să plece și ea cu fata dela horă.

Și, dacă se simțise ea atunci așa de slabă, așa de nehotărîtă, cum să nu bănuiască că lucru curat n'a fost?... Pe drum spre casă, e drept, s'a desmetecit și, dându-și sama de tot ce se petrecuse la jocul din ziua aceea, și-a certat fata, a plâns, și-apoi, spunând cuvânt mare, cu jurământ a hotărît, să nu-i mai calce piciorul la horă..

Dar dacă în ziua aceea leica Sultana și-a simțit sufletul încleștat de grijă și neastâmpăr, badea Potecă din potrivă eră așa de vesel și mândru, cum nu fusese de multă vreme.

Așezat mai de-oparte la marginea horei, nu se mai sătură privind, cum flăcăul Bogdăniței jucă numai pe Dochita lui și cum toți cei cari îi trăsese nădejdea, dar mai ales ai Popii, se topiau de năcaz, nu alta... iar de-acolo din marginea lui singuratică, aveă grijă să-și poarte privirea, nu numai spre jocul celor două odoare, ei, din când în când, și spre partea cealaltă a horei, unde stetea de obicei Sultana lui, și unde trebuia să s'arate și Bogdănița. Pusese la cale un sfat între ele, și-acum vroia să vadă, cum o să se îngăduie și cum o să le șadă în lume celor două cuscre. Și-a văzut...! Sultana lui fusese cuminte, cum o știa el, a vorbit cu Bogdănița așezat, cum se cuvine, să grăești cu orice femee de cinste și s'au despărțit cu voie bună, cu răsul fluturând pe buze, ca niște cuscre ce-aveau să fie. Nu-i mai rămăsese acum decât să sorociască ziua pețitului, și pentru asta, badea Potecă, a găsit timp nu tocmai așa depărtat, măcar că leica Sultana hotărîse mai cu strășnicie ca oricând, să-și păziască fata...

(Va urmă).

I. Ciocărlan.

Cântec.

Când te-ai aplecat spre mine
Intr'un ceas ce nu mai vine,
Țintă dorului ți-ai pus
Din luminile de sus.

Ce departe sunt de ele,
Cât amar și câte rele
Și ce drum ar fi să tai,
Intre stele se răsai.

Liliac.

Nepotriviri.

(Urmare.)

Când, după vr'o cinci zile, se 'ntoarse acasă, Ana chiar sosise dela o vizită.

— Ai stat mult — îi zise ea. Chiar voiam să-ți scriu. O, au sosit la modistă niște pălării admirabile. Dar bine c'ai venit. Acum așa-i că-mi cumperi tu una?

Crainic nu zise nimic. Desfăcea poșta. Ana îl privi mai bine, și-i părea c'a slăbit și a îmbătrânit mult. Văzută că-i rău dispus, și deodată-i trecu ceva prin minte.

Se apropie ușoară de el:

— Nu fi supărat. Vezi, mie mi-a trecut atunci în grabă. Ne-am distrat foarte bine, și toți te-au scuizat de plecarea ta grabnică. A, nici nu eră să 'ntreb, i-e mai bine lui frate-tău?

Eră tot glasul acela ca o muzică duioasă, ce-l fermeca altădată, dar acum îi deșteptau niște senzații ciudate, neplăcute.

Nu-i răspunse nimic. Ce are femeia asta cu frate-său? S'ar bucura să știe c'a scăpat? Hotărât că nu. S'ar întristă să știe c'a murit? O, nu! Doar când el a spus că trebuie să plece îndată fiind frate-său greu bolnav, a spus simplu de tot, ca și când ar face o glumă după ce-a îmbucut dintr'o prăjitură, «țărani mor mai greu, tu poți să mai stai». Înaintea ei a avut preț mai mare răuștia unui prânz, decât viața unui om, care eră frate cu bărbatu-său. Ce eră dar întrebarea aceasta? O vorbă spusă în vânt, o încercare, poate, de a se apropia de Crainic.

Nu-i răspunse dar nimic. Ana se făcu acum mănioasă, se așeză în fundul divanului, cu fața ascunsă în palme și tăcea.

Crainic dupăce desfăcu poșta, se opri la câteva bilete: niște bolnavi îl chemau la locuințele lor. Își luă bastonul și plecă.

Și făcea, în drumul acesta spre bolnavi, o cale pe care încă n'a făcut-o în viață. Căci, până a fost singur, mergea cu gândul țintă la boala ce i se va desfășura înaintea ochilor plini de cercetare; dupăce se căsătorise vedea mai mult pe Ana, cum a lăsat-o, cum va afla-o la reîntoarcere. Acum nu mai vedea nimic din toate acestea, ci se simția par'că pe sine însuș, greu și rece ca plumbul, dar tare și neînfrânt. Singur cercetarea, examinarea bolnavilor, a rămas

la dânsul totdeauna aceeaș: cu dragoste, cu interes, cu dorința de a însănoșă.

Numele de doctor bun, nu i s'a umbrat, dinpotrivă se luminea tot mai tare. Il vedeau oameni veșnic tăcut, cu fața ca împetrită, dar la mulți le mai plăcea așa de el.

Ana își continuă felul ei de viață, neturburată de nimeni. Numai dânsa se turbură de sine-și. Căci de multeori vorbea mult de nimicurile sale, și Crainic nu mai cercă să-i spue nimic împotriva, nici să aproabe. Pentru el viața de acasă se mărginea acum la cărțile și studiile sale. Și Ana nu se putea împăea nici într'un chip cu tăcerea lui veșnică.

Îi spuneă aceasta de multeori. El o privea rece, ca pe un obiect fără viață. Câte-odată-i zicea:

— Ce să vorbesc? Ce pot eu povesti cu tine? și nu mai zicea nimic oricui spunea dânsa.

Crainic, din notițele ce-și făcuse în întreaga sa carieră de doctor, începă să scrie articole, pe cari le tipărea în reviste de medicină. Îi părea că-i o datorie pentru dânsul.

Pe tot exteriorul său începă să nu mai pună nici un preț, ca și înainte de a se însura.

Ana nu-l putea suferi astfel. Îi zicea cu ciudă:

— Îți iasă genunchii prin pantaloni. Cum poți tu fi așa, cum poți umbla așa în lume?

— În care lume? o întrebă c'o liniște rece și amară, par'că s'ar fi strecurat glasul printr'un strat de durere și ură.

— Cum, prin care lume? Intre oameni. Intre oameni cari te cunosc. Ce-or zice ei despre tine, cum te-or prețui?

— Și dacă aș umbla în pantaloni veșnic călcați, mi-ar crește prețul? Ce, crezi tu că eu is marfă? și aveă atunci un zimbet rău, abia văzut.

— Fă cum vrei, eu n'am să mă mai cert. Mă gândesc numai la vizitele ce-o să le fac cu tine.

— Din partea asta poți fi liniștită. N'am să mai fac vizite.

Atunci Ana se mânia, și față cu tăcerea și împietrirea lui, se tulbură și mai tare.

De câțeva vreme 'n coace se răspândi vestea că Dr. Vasile Crainic dă consultații gratuite și cercetează asemenea de cînst pe cei săraci.

De aici încolo aveă muncă ca un cal de poștă.

Cu o înfiorare mare de groază vedeă acum, pe câți nenorociți îi ține sărăcia departe de doctor și de știința de azi. Crainic nu mai ajungea să meargă în câte locuri eră chemat, și când venea acasă, îl așteptă și aici o groază de oameni.

Dar în chipul acesta numai câștigă aproape nimic. La clienți cu stare rareori se mai putea duce. Dar el eră indestulit, mulțumit chiar, și-i părea că-și ușurează oarecum sufletul pentru taxele luate, în cei trei ani din urmă și dela cei mai năcăjiți oameni. De câteori se gândia la aceasta i se părea un păcat neiertat. Și el luase numai cât se cuvenia. Zădarnic însă că îi veniau în minte cu o limpezime uimitoare toate cazurile când a scos cinci ori zece zloți dintr-o casă săracă, ce-ar fi trăit din ei poate o lună. Căci banii aceștia zmulși de aici și risipiți pe hainele, pe luxul păpușii de acasă, îi păreau că picură stropi de sânge. De aceea-i știința de aceea-i zdroaba unui creier, de aceea-i concentrarea unui suflet, ca altul să-și învalue în mătasa trupul, și să facă complimente din capul gîngăș? Ah! simția Crainic că gândul acesta e grozav de disgustător, și chiar de aceea, prin zdroaba lui de acum, cercă să-și ușureze sufletul, deși vinovat nu eră acel suflet, ce uitase din dragoste pentru Ana, unele glasuri vechi și puternice dintr'ansul.

Nu cercă numai să-și ușureze sufletul, ci cădea adeseori în excесе, trecea de multeori marginea jertfei ce aducea.

Căci în casa lui începă să se așeze aerul greu al lipsei. El nu simția nimic. Dar Ana eră

cel mai fin diapazon ca să prinză șuerul rece al acestei boale.

Ii faceă aproape în fiecare zi scene, desnădăjduii în fața lui, își blăstămă zilele:

— Cum el, un doctor cu renume, să nu aibă ce-i trebe la casă? Să nu-și poată purtă femeea elegant îmbrăcată? Să fie în rînd cu sărân-toacele?

Dar el își zimbă nevăzut zimbetul de mulțămire răutăcioasă, și nu zicea nimic.

Ii cereă bani. El îi spuneă că n'are, și nu mințea. Dar Ana nu putea să creadă. Atăta clientelă ca el n'avea nici un doctor de oraș, și totuș alte doctorițe cum umbă! Chiar dânsa, cum a fost mai înainte!

Câteodată îi arunca vorba așa peste umăr ei: »Ce atâtea haine! Ai ce-ți trebe, acasă încu n'ai umblat mai bine».

Și iarăș nu mai zicea nimic la țipetele, la vactele și tânguirile ei.

Odată Ana îi spuse mînioasă:

— Mințesti. Ai bani. Dar ești sgărcit și nu dău. Mințesti.

O umbră de încordare întunecată se ivi pe fața lui Crainic. Ii zise rece:

— Nu mințesc. Intreabă pe oricine și-ți va spune.

Ana eră nenorocită. De luni de zile nu mai putea să iesă nicăiri. În vestimintele ce le aveă, țereleă că nu poate să iasă din casă. Nu, nu erau nouă, nu erau după moda cea din urmă.

Dar ca să se convingă că mințeste doctorul, și că numai din scumpete nu-i dă bani, porni în grabă, tânguindu-se pe la vechile prietene. Se făcuse urată cu nemulțămirea și mânia ce-o stăpănea.

Prietinile o priviră cu satisfacție. »A, da, i s'au mai retezat din cornițe», își ziceau dânsel.

(Va urmă).

I. Agărbicanu.

Dări de seamă.

„Avea“ de I. B. Hétrat.

Un poet; mai mult: un om.

Domnul Gh. Panu l-a denunțat, cui nu-l cunoaște, că are o față »ciolănoasă», nesimpatică. A fost însă atât de generos să nu adauge că nu mai este tânăr și că este, cu toate acestea, foarte loquace. Dar loquacitatea îi invie fața; iar această înviere te împacă și cu »ciolanele».

Poeziile din A avea sunt rodul unui deceniu și jumătate: la nașterea lor tinerețele au fost în floare, iar maturitatea omului care stă să se despartă de ele, a aruncat în versuri o seriozitate neclintită, care distinge volumul și cere atenție dela început până la sfârșit. Aici nu se mai ciripește, ci se caută totdeauna înțelesul sufle-

tului propriu, înțelesul sufletului străin și înțelesul lumii. Aici nu se mai lasă cetitorului voia să aleagă «ce-i place», aici poetul a ales și are pretențiunea să-ți placă întreg. Aici se poate zice fără rezerve: Cetiți-1!

Până atunci să vă spun cum cred eu că s'a construit opera de față, să vă spun cu pilde.

Hétrat este un verist — cuvântul acesta îl satisface și-l repetă și eu; observă, dar nu ține la toată observația, ci alege, fără excepție, esențialul caracteristic.

Odată a ghicit un suflet, dar l-a ghicit numai, nu l-a cunoscut întreg; se mulțumește deci să-ți dea aceeași impresie fugară, fără a scotoți cuvinte, cari să gonească misterul adâncimii, frumșeții și nobleții ghicite:

În ochii ei, pe chipu-i blând
Trăește-un vis ce nu se spune...
Și jale văd din când în când
În ochii ei, pe chipu-i blând.
De-ar prinde trup duosul-i gând,
Nici soarele n'ar mai apune...
În ochii ei, pe chipu-i blând
Trăește-un vis ce nu se spune.

Altădată a zărit un cadavru, în care locuise un suflet zgârcit. A descrie cadavre este greu. A descrie urmele lăstate în ele de sufletele fugite — *sit venia verbo* — este greu. Dar chipul vulpii vine în ajutor și zgârcitul par'că reînvie:

Pe fața-i brăzdată de ani
Și stoarsă de grija de-a strânge mereu,
Precum și de veșnica frică de oameni,
Mai văd...
Icoană în vezi neuitată!
Ca vulpea surprinsă de aprigul plumb
În clipa când dansa,
Crezându-se neseparată de nimeni,
În tihnă își sfășie prada —
Rânjește cadavru.

Este evident, că poetului nu-i lipsește variația de culoare și că în orice caz este la înălțimea problemei care l-a făcut să se oprească în loc. El nu trece repede, nu lasă nedeslegate întrebările sfînxei, ci le dă formula cuvenită și apoi pleacă, fără să fie mândru de ce a isprăvit.

Să vedem acum, pe unde-a călătorit ca să văză și ce a văzut omul acesta?

În țară a picat pe timpul războiului cu Turcii. Eră, mi-se pare, corespondentul unor ziare străine. Apoi a plecat: în vâțase românește. Din sudul Franței, din Provansa, care văzuse triumful lui V. Alexandri, Hétrat începe a scrie la Convoorbiri literare. Amintirile acestei călătorii se simt în operă; el a cules câteva de pretutindenii.

Din Constantinopol:

Stambulul doarme. Prinsă în catene
Stă 'n port corabia ca fermecată
Și Bosforul sub bolta înstelată,
Cu șiru-i lung de maestoase scene.

Un vis mi-aduce pe-obosite gene
Și prind s'adorn. *Allah Ekber!* deodată
S'aude din giamia 'ndepărtată:
E muzeinul care 'ngână-a lene

Că-i ceasul rugei. Și prelung, a vaer
Chemarea-i tremură 'n pustui aer
Și tot mai rar ecoul îi răspunde...

Și 'n umbre ratăcind încearcă 'ntr'una
Pe Iucilul nestatornicilor unde
Apusu-i nimb să-și prinză — Semiluna...

Din Grecia — despre care, cine nu poate întrece pe Byron, n'ar mai trebui să scrie și Hétrat nu-l întrece, — din Elada răsări o elegie, care, dacă nu-i byroniană, nu-i de loc banală: Visul s'a dus, dar

... slabul Ecou — să-și răzbune
Pe Cronos — mai duce cu sine
Departa, 'n tremur de strune,
Crâmpee de ritmuri senine...

Și apoi în Corsica și Provansa: Acolo oamenii sunt grozavi, tot omul o patimă; aici îndrăzneți, și se pun cu marea și nici nu văd că sunt și ușurateci; de acolo ni se dă o tragedie în Vendetta, de-aici un erou ca moș Zaune din Robii mării. Corsicanul din Bastia trăește singur, ocolit de Bastiani, e prietinos cu străinul care-i pică în casă, îi mulțamește că l-a făcut să mai plângă o lacrimă, dar povestea vieții lui este sângeroasă și de s'ar repeți, el ar fi același:

Și mai mă 'ntrebi de-as mai trăi un trai, când pieptul
Mi-l iad? O nu, destul! Și-apoi, vorbind de-a-dreptul,
Vrea crud ar fi... astfel de ani din nou sa-i numeri!

Doar, de-ar eși cumva din groapa-i și rivalul,
M'aș invoi, o da!, să-i mai împlânt pumnalul
Din nou, ha! ha!... până 'n plas-le, între umeri!

Ca să mai aveți o pildă de talentul cu care Hétrat făurește sonetele românești — forma aceasta în care la noi puțin a urșit —, mai citez o parte din filozofia Corsicanului:

Și dacă-ți pot pică un strop de mângăiere,
Îmi dai prilej să faptesc o faptă bună
Și-ți mulțameesc Da-mi mâna ta. Eu cu plăcere!
Ți-o strâng. Ești om și graiul tău a cinste sună.

Nu-i nou nimic sub soare; nici a ta durere.
Ce duce omeuirea 'n lupta ei nebună
Sunt două legi egale 'n oarba lor putere:
E dragostea și foamea; restul e minciună.

Și dragostea ori te ridică pân' la soare
Și pari un zeu, ori poate 'n iad să te coboare
Și-ajungi oenaș. S'alegi tu singur e 'nzadar!

În două vorbe viața inimei se 'noheie:
Nimic făr' de femeie 'n lume nu-i amar!
Dar nici senio nu e nimic făr' de femeie!

În Vendetta și în Robii mării Hétrat a găsit forma cea mai largă în care se revarsă intuiția sa; până aici merge el, până aici poate merge; el prinde caractere izolate, înțelese, tăl-

măcite ca întrupări ale unei idei, unei simțiri bine reliefate, sculptate clar.

Să zicem că a găsit-o pe-a-colo, deodată cu inspirațiile ce le-a purtat cu sine până ce le-a scris a-ici. Forma aceasta a chipurilor mărginite, fără întindere epică, fără peripeții dramatice, dar cu peripeții sufletești, o aplică și impresiunilor din țară. Și 'n țară poetul cântă icoanele reale de pe Tazlău, din pădurile moldovenești, tăsătoare, pe moșul care voește să vrăjască grindina, pe țărănul revoluționar apăsător de povara și conștiința vinii că a dat foc și-a ucis și el.

Iată o pildă — dela noi — de peripeție psihică, iată sfârșitul Rugei spuse în seceta care a părât în vara aceasta câmpiile țării:

Ca niciodată slab și 'nvins,
Bătrânul iarăș, de pe margine-arătorei
Cuprinda 'ntregul câmp întins
Și-o rugă-i tremură încet, în colțul gurei.
Înalță brațul, negrăbit,
Cu capul gol,
Se uită lung și chinuit,
Apoi domol,
Cu ochii umezi și zmerit,
În presimțirea 'ngrozitoarei toamne,
Grăește: »Da!
Cumplți am fost, că prea ne'mpila.
Cupritu-ajuns-a jân' la os
Și ne-a stărnit... Te 'ndură, Doamne,
De mine nu, că-s păcătos —
Dar de copiii fiu-meu răpus
Să-ți fie milă!»

Schiller are o vorbă frumoasă: *Dein Herz bist du selber, tu ești inima ta, tu ești cum simți.*

Va'm arătat cum simte Hétrat, deci cum este. Simțirea aceasta a născut o filozofie fără adâncimi metafizice — ceea ce nu-i un cusur, — fără curajul etic al jertfei de sine, bucuroasă de retragerea în visuri, în estetism și în laturile pe unde lumea nu te mai ajunge, o filozofie a egoismului nobil: »Tu de mulțime te ferește»; »Un singur om e-o lume întregă»; de ce să mai umbli după deșertăciunea celeilalte, de ce să te mai expui răutății ei? Zis frumos:

Calea-i croită; fatal te îndeamnă să mergi înainte,
Deci înainte te du! Și cea mai cuminte povăț
Este să suferi tacând...
Primăvăratecul vânt, vestindu-ne luna lui Prier,
Dulce adie și-un gând în ritmică monotonie
Tese un vers dureros.

Ce ar zice Isus, dacă ar mai veni odată pe lumea a-ace-asta?

... El ar cădea 'n genunchi
Zdrobit de trista patimă de fiară
A omului stricat până 'n rărunchi,
Precum eră și 'n timpul răstignirii.
Și, lăcrămând, el și-ar ascunde fața:
Și de rușine, și de chin amar
Că și-a jertfît pentru mulțime viața
Cu-atâta resemnare — în zadar —
În numele dreptății și-al iubirei!

Va trece volumul și peste Carpați? Cred că da.

G. B. Duică.

Cronica în numărul viitor.

Abonațiilor noștri.

Ne simțim îndemnați să lămurim în câteva cuvinte pe cititorii acestei reviste asupra întârzierii neobișnuite a apariției „Luceafărului”.

Înainte cu șapte săptămâni lucrătorii unei tipografii de-aici s'au pus în grevă, fiind unul din tovarășii lor dimis din slujbă de către proprietar. Cu acești lucrători au devenit solidari și cei din atelierul în care se tipărește revista noastră.

În fața acestui caz de forță majoră, revista noastră nu a putut apare, precum nu au apărut nici alte publicații periodice germane din Sibiu. Am cercat să tipărim în atelierul „Tipografilor arhidiecezane” dar am fost refuzați pe motiv că nu se primesc lucrări din tipografiile străine în caz de grevă. Am voit să dăm în formă de broșură o compensație cititorilor noștri, pe care doream să o tipărim la „Tip. arhid.”, dar s'au eules abia câteva pagini și lucrarea a fost intreruptă.

Aceste împrejurări au fost deopotrivă de păgubitoare pentru noi cât și pentru proprietarii de tipografii.

Grevă n'a încetat încă și abia acum sunt speranțe de-a se putea potoli. Astfel acest număr al revistei noastre a fost eules de mai mulți tineri studenți, cari, în orele lor libere, — spre lauda lor — au săvârșit această muncă neobișnuită și migăloasă.

După potolirea grevei numerele 23 și 24 vor apare unite într'un bogat număr de sărbători și redacția își va da silința să răscumpere prin mari sacrificii această întârziere supărătoare.

Rugăm pe abonații noștri să binevoiască a-și innoi abonamentul în cursul lunii Ianuarie pentru a se putea folosi de favorurile indicate în avizul ce li s'a trimis.

Redacția și adm. rev. „Luceafărul”.

În ultimul moment, când numărul a fost aproape eules, proprietarul atelierului W. Kraft, ajungând la înțelegere, în urma unor tratative cu organizația centrală din Budapesta a lucrătorilor tipografi din țară și primind asigurări că asemeni neplăceri vor fi pe viitor evitate, a reluat lucrul, astfel că ultima îngrijire a acestui număr a fost dată de personalul tipografiei. În scurte intervale vor apare numerele restante ale revistei noastre ceea ce cu bucurie anunțăm on. noștri cititori.

Spre a se putea da curs repede reclamațiilor și a nu se face întârziere în trimiterea revistei, în caz de schimbări de adresă On. noștri abonați sunt rugați a trimite cu orice cerere sau reclamație cum și pe cuponul mandatelor, fâșia pe care este imprimată adresa sau cel puțin numărul acelei fâșii.

Administrația.

Premiile revistei „Luceafărul“:

Cu începerea anului 1908, ne-am hotărât a face toate sacrificiile posibile ca revista noastră — care este singura revistă literară și artistică la noi — să străbată în toate colțurile locuite de Români.

În scopul acesta vom face însemnate îmbunătățiri atât în ce privește partea literară cât și cea artistică: am câștigat pe cei mai de seamă scriitori dela noi și din România ca colaboratori regulați ai revistei; vom publica articole informative, însoțite de reproduceri, asupra artei apusului și artei românești; vom avea corespondențe regulate despre momentele mai importante ale vieții culturale din România, din Bucovina și dela noi, și, pentru ca să dăm o notă de veselie revistei, vom publica în fiecare număr caricaturi literare și politice de *Murnu* și *Iser*, cei mai buni caricaturiști din țară.

Pe lângă aceste îmbunătățiri dăm *gratuit* acelora dintre abonații noștri, cari vor plăti abonamentul **întreg pe anul 1908 până la 10 Februarie 1908:**

- celor cari plătesc ediția de lux (20 Cor., România 25) și ediția simplă (12 Cor., România 16 Cor.) *trei volume*, pe ales, dintre cele mai jos înșirate sau cele *trei caiete* din „*Serata Etnografică*“ a d-lui Tib. Brediceanu;
- iar celor cari plătesc ediția de 7 Cor. (România 12) *două volume*, pe ales, dintre cele mai jos înșirate **sau caietul I și II sau caietul III** din „*Serata Etnografică*“ de Tib. Brediceanu.

Volumele dintre cari abonații noștri își pot alege sunt:

Ioan Agârbiceanu	Dela Țară (schițe și novele, premiate de »Asociațiune«).
Ion Bârsanul	Primele Versuri.
Zaharie Bârsan	Ramuri (schițe și novele, premiate de »Asociațiune«).
Ion Ciocârlan	Traiu Nostru (schițe și novele).
Alexandru Ciura	Icoane (schițe și novele).
Octavian Goga	Poezii (premiat de Academia Română).
A. O. Maier	Biblioteca Copiilor (vol. I.)
A. O. Maier	„ (vol. II.)
Ion Slavici	Mara (roman).
Maxim Gorkii	Novele, traduse de Horia Petra-Petrescu.
Alex. Vlahuță	România, Pitorească (ediția de Lei 3 50).
Coșbuc György	Költemények fordította, Révai Károly.

Numărul iubilar Carol

sau

Serata Etnografică de Tib. Brediceanu (3 caiete).

Cheltuelile, împreunate cu împachetarea volumelor și porto, fiind mari, rugăm pe On. noștri abonați a adăuga la abonament **suma de 50 fileri.**

Cei ce nu vor adăuga această sumă de 50 bani nu vor primi volumele.

Adm. revistei „Luceafărul“.

Scoarțe pentru Luceafărul

orice an cor. 2.—.

Colecțiile „Luceafărul“ complete.

Legătură elegantă în pinză.

Anul I, epuizat.	
Anul II, (1903)	40 cor.
Anul III, (1904)	30 „
Anul IV, (1905)	40 „
Anul V, (1906) Ed. simplă	16 „
Anul V, (1906) Ed. de lux	25 „
Toate colecțiile împreună ed. simplă C 120 ; ed. lux C. 130.	

Colecții incomplete.

Sem. II, 1903, (nrele 9—23)	3 cor.
Sem. II, 1904, (nrele 11—24)	3 „
Sem. II, 1905, (nrele 11—24)	3 „

Cumpărăm „Luceafărul“.

Anul I, (1902), complet sau numerele: 2, 3, 6, 8, 9, 10. (In deosebi nrele 3 și 9—10.)	
Anul II, (1903), 2, 4, 7 și 24.	
Anul III, (1904), 2 și 5.	
Anul IV, (1905), 1, 2, 4, 6, 8 și 10.	

A se adresa administrației noastre.

Biblioteca Copiilor.

Volum. I și II din

„Biblioteca Copiilor și a tinereții“

se vinde, dela 1 Septembrie st. n. cu 1 cor. 10 fl. în loc de 1.60 în Ungaria iar în România 1.50 în loc de 2 lei.

Grigorescu.

La administrația revistei noastre se află de vânzare **stampe după tablourile cele mai renumite ale decedatului pictor N. Grigorescu.** Aceste stampe, puse în rame cu passe-partout, pot împodobi ori ce salon. Se vând:

Car cu boi	cor. —20
Visul unui cioban	—25
O dimineață de vară	—20
Scobărul oilor	—20
și 10 fileri porto.	

Cei ce comandă toate 4 stampele, le primesc franco trimițând numai 80 fileri.

Le Courrier Européen

Dir tout ce qu'il agit Hebdomadaire International Jait tout ce qu'il dit

ABSOLUMENT INDÉPENDANT

PARIS 280, Boulevard Raspail PARIS

COMITÉ DE DIRECTION

Rjurnaljerpe BJERNSON	Gabriel SÉAILLES
J NOVICOV	Professeur à la Sorbonne
Nicolas SALMERON	Ch. SEIGNOBOS
Ancien Président	Professeur à la Sorbonne
de la République Espagnole	G. SERGI
et à l'Université de Madrid	Prof. à l'Université de Rome

Collaborateurs de premier rang de tous les pays * Articles sensationnels * Informations originales * Actualités Échos * Caricatures * Indispensable à toute personne désirant suivre le mouvement politique international *

FRANCE		ABONNEMENTS		UNION	
Un an	Fr. 12	Un an	Fr. 15		
Six mois	7	Six mois	8		
Trois mois	3 50	Trois mois	4 50		
Un numéro	30	Un numéro	30		

Le "Courrier Européen" rembourse INTÉGRALEMENT le montant de son abonnement l'an au par des Primes ENTièrement GRATUITES *

Demandez un numéro Spécimen gratuit

Cumpărați numărul jubilar Carol I. Prețul 1 cor. 10 bani.

CUPRINSUL.

I. Poezii.

	Pag.		Pag.		
ALBU V.,	In Maramurăş	277	GOGA OCTAVIAN,	Fecunditas	454
"	O noapte de vară	397	"	Poezia vieţii, de Fr. v. Schiller	481
"	Cântec	411	"	Iudita (după I. Kiss)	512
ARDELEAN C.,	Cântecul morţii	454	LILIAN,	Cântec	80
BĂRSAN Z.,	Scrisoare	42	"	Cântec	111
"	O noapte de demult	63	"	Legendă, de Hugo Salus	135
"	Păreră	145	"	Plec şi eu	185
"	Boul (după Carducci)	145	"	Cântec	300
"	Un vis	225	"	Cântec	486
BUCUR I.,	Sonete ferecate	37	MURNU G.,	Din Iliada, traducere	12
CUNȚAN MARIA,	Din »Morţii meis», de P. Heyse	39	NANU D.,	Rugăciune (după Paul Verlaine)	272
"	Osânda	39	"	Turnul de Ivoiriu	338
"	Povestea dorului	72	"	Sentiințe	397
"	Cântec	185	"	Pegas	397
"	Cântecul meu	210	"	Unei logodnice	436
"	Că te-am iubit	277	"	Cântec	128
"	Doină	322	"	Adio	178
"	Păsare, de Ada Negri	367	"	Scrisoare	200
"	Departă	435	"	Reîntors	249
"	Fragmente din »Fecioara din Orlean», de Schiller	478	"	Toamna	461
DULFU P.,	Toameala	220	"	Resemnare	210
"	Caprele popii	259	"	Dor	272
FARAGO ELENA,	De vorbă cu trecutul	294	"	Departă	316
"	Amintirea (după Sully Prudhomme)	396	"	Cântec (de Minna Urbantschitsch)	472
G.,	Noapte (după Carducci)	65	"	Biruitori	48
GOGA OCTAVIAN,	Privighitori și ciocărlii (trad. după Petőfi)	3	"	Un dor de viața toată	128
"	Ion crășmarul	74	"	Din adâncuri	173
"	Eu văd în vis (trad. după Petőfi)	97	"	Privighitoarei	195
"	Rugăciune	119	"	Dor	313
"	Zile rele	136	"	Cronică rimată	319
"	Un om	149	"	Cântec	419
"	Inviere	178	"	Floare târzie	425
"	Străinul	239	"	Linște	436
"	Sonet	384			
"	Asfințit	447	T. GH.,		

Din popor.

Din popor	6, 48, 224,	511
Cântecul Salomieii		70

II. Proză.

	Pag.		Pag.			
a) <i>Nuvene, Schițe și Povești.</i>						
Originale:						
AGĂRBIȚEANU ION,	Domnișoara Linița . 120, 150,	179	BERINDEI NICOLAE A.,	Întâlnire	64	
"	Doi bătrâni	314	"	Comoara	207	
"	Nepotriviți	412, 462, 487,	518	"	Petra	433
ALDEA C. SANDU,	Ghiocel	146	BRĂTESCU IOAN A.-			
"	Datoria	335	VOINEȘTI,	Puiul	112	
"	Pe drumul Bărăganului (Fragment)	448	CAHAIVAN VIRGIL,	Ursul, Leul și Râsul (poveste)	426	
			CAZABAN AL.,	Scarlatii	295	
			CIOCĂRLAN I.,	Inimă de mamă 174, 196, 245,		
				273, 485,	513	

	Pag.		Pag.
CIURA AL.,	Aduceri aminte (I) 4, (II) 31, (III) 105, (IV) 222, (V) . . .	360	TĂSLĂVANU OCT. C., Asociațiunea
CONSTANTINESCU I.,	În lumea celor mici	226	"
CUNȚAN MARIA,	Frați de cruce	229	"
GEORGĂLA G. EM.,	Coana Zinca Dăscălița	129	"
GRABUR I.,	Popa Solomon	34	"
IONESCU G. C.,	Boierul 278, 323,	345	"
"	Dela țară	482	"
ISAC EMIL,	Pastel de iarnă (I)	71	"
LUFERANU A.,	Un sfârșit	395	"
PETRESCU HORIA P.,	Barcarola	10	"
POT VASILE,	Cunoștințe vechi	40	"
SADOVEANU MIHAIL,	Fântâna Hazului	98	"
"	Tineretea	264	"
"	Cearta	374	"
"	Ispita	387	"
"	Copilul nimănui	474	"
SECULA S.,	Dintr'o călătorie 250,	301	"
TEODORESCU D. M.,	Casa lui Mazăre	508	"

Traduceri:

BASSARABESCU I. A.,	Cea din urmă lecție (după Daudet)	208
TĂSLĂVANU OCT. C.,	Subprefectul la câmp, de Alfonso Daudet	158

b) Studii și articole.

BĂRSAN ZAHARIE,	Carlo Goldoni (al doilea centenar dela moartea sa)	86
BOGDAN ALEX. DR.,	Limba literară și limba populară	317, 339
BOGDAN DUICĂ G.,	Scrisori din București	
"	Dislocări literare	15
"	Cum se face știința câteodată	44
"	Convorbirii Literare. Colaboratori noi	77
"	Un poet nou (Cerna)	108
"	Trei romane, de Duiu Zamfirescu	191
CIURA A.,	Hiada în românește	144
GOZMUTZA OTILIA DE,	Scrisori din Paris: Rodin	299
GÂRDEA ZOE,	Expoziția din Veneția (1907)	351, 376, 398,
"		465
GOGA OCTAVIAN,	Chemarea preoțimii noastre	27
"	O deosebire	110
"	Iosif Vulcan (un condeiu al vremilor apuse)	359
LUPAȘ I. DR.,	Din istoria școalelor noastre	60
"	Bogdan Petriceicu Hasdeu	384
MURNU G.,	Monumente antice din Roma:	
"	Coloseul	101, 124
"	Forul roman	167, 201
"	Capitolul în vechime	215
"	Capitolul astăzi	240
"	Palatinul	266, 288, 362
"	Forurile imperiale	420, 455
RÂMNICEANU SIMIONESCU M.,	Răspuns dlui G. Ibrăileanu	80
"	„Propilee” artistice (o introducere la un șir de studii asupra artei în Apusul)	407
"	Giotto	495

BORCIA I.,	Ifigenia în Taurida, de Goethe	6, 37, 75, 133, 179, 228, 275, 327, 344, 368,	392
------------	--------------------------------	---	-----

c) Teatru.

d) Dări de seamă.

A. O.,	Al. Țiplea: Poezii populare din Maramuraș	187
"	B. Ciolec: Doamne Ajută-ne	187
"	Nicolae Titulescu: Problema Responsabilității juridice a statului și a comunelor cu privire la ultimele răcoale țărănești	187
"	Dr. Vasile Săciu: Hipnotism și Spiritism	187
"	Literatură pentru tinerime (I)	19
"	„Aevea”, de I. B. Hétrat	488
"	C. Sandu Aldea: Două neamuri	56
"	I. T. Mera: Din lumea basmelor	115
"	M. Sadoveanu: Mormânt. unui copil	187
"	Omer: Iliada, trad. de G. Murnu	232
"	P. Vergilius Maro: Georgice, trad. de G. Coșbuc	257
"	Vasile Pârvan: Câteva cuvinte cu privire la organizația provinciei Dacia-Traiana cu privilegiul unei cărți noi asupra acestei chestiuni	19
"	N. Iorga: Scrisori și inscripții ardeleni și maramurașene	19
"	N. Iorga: Ceva despre Ardealul românesc și Viața culturală română de astăzi	52
"	Dela kongresul didactic	20
"	Aua Konta-Kernbach: Elemente de metodică	20
"	Friedrich Teutsch: Die kirchl. Verhältnisse Siebenbürgens	21
"	Dr. P. Oприșă: Beniamin Franklin	52
"	Dr. E. Dăianu: Biserica lui Bob din Cluj	53
TĂSLĂVANU OCT. C.,	I. Al. Brătescu-Voincești: În lumea dreptății	112
"	St. O. Iosif: Dragoste cu toane	258
"	G. Stoica: O ședință comunală	258
"	Eugen Lovinescu: Nuvele	259
"	Oscar Wilde: Salomea	259
"	P. Dulfu: Isprăvile lui Păcală	259
"	M. Sadoveanu: La noi în viașoara	373
"	Episcopul Atanasie al Râmnicului	234
"	V. Caravan: La șezătoare	282
"	Dr. Vasile Săciu: Teologia dogmatică fundamentală	307

e) <i>Cronica.</i>		Pag.	Pag.
Adevăr	402	»Neamul românesc»	210
Adunările noastre	137	Niște lămuriri	23
Ardeleanofobii	87	Noi de noi	115
Aschii	283	O carte folositoare	354
Asociațiunea și steagul tovarășilor	162	O propunere	162
Asociațiunea națională în Arad pentru cultura po- porului român	378	Ornamentica română	139
Asociațiunea	400	Ortografia Academiei Române	137
B. P. Hasdeu	378	Pamflete	212
Barbarie	380	Pedagogia română	52
Boieri buni și boieri răi	211	Ploaie de vară	284
Bucovina	211	Premii	307
Bujdeuca lui Creanga	23	Premiul Academiei române	210
Concertul »Reuniunii române de muzică» în Sibiu	212	Premiul »Lucafărilor»	90
Convorbirile dlui Dragomirescu	51	Puterea întunecului	440
De-ale noastre	138	Răspunderea celorce scriu față de publicul cetitor	330
Domnii petrec	235	Rătăcirii	89
»Die Karpathen»	521	»Revista generală a învățământului»	52
Elemente mitologice în poezia populară	162	»Revista noastră»	51
Expoziția din Ilimbav	522	»Revista politică și literară»	138
»Familia»	49	»Revista Teologică»	49
Fără titlu	114	»Sămănătorul»	51
»Floarea darurilor»	23	Serbările meseriașilor din Sibiu	440
Frăție	353	Șezătoare românească în Budapesta	50
† Frederic Dame	211	Scandal universitar	163
Fum	235	Sculptorul Brâncuș	87
Grădina de copii	86	† Simeon Florian Marian	212
Grigorescu	438	Sinoade	211
Greva școlarilor din Polonia	53	Solidaritate interconfesională	521
Hermania	238	Știri	54, 236, 330, 380, 402, 442, 468
Încă odată »Puterea întunecului»	520	Teatrul nostru	520
Incercări	85, 139	Treburi literare	282
In lumea cultă	162	Tulburările din România	137
Inmormântarea lui Grigorescu	329	Torneul dlui Z. Bărsan	283
In Mercure de France	49	Un îndrăzneț	380
Judecățile dlui Paun	389	Un institut biblic românesc	355
La tribunal	441	Un sobor al unor nedreptăți	22
Literatura pentru tinerime	437	Un furneu de teatru	235
»Lupta»	23	»Vatra școlară»	21
Moș Crăciunul literar	22	»Viața literară»	23
Moravuri	438	»Viața literară și artistică»	51
Neamul acățatoarelor	138	† Vincențiu Babes	50
		Zaharie Bărsan și I. Agărbiceanu	439

III. Ilustrațiuni.

a) <i>Pictură, sculptură, arhitectură.</i>		Pag.	Pag.		
BRÂNCUȘ C.,	Studii, Copilul	67,	MILESSI ALESSANDRO, Giosuè Carducci	85	
CIMABUE,	Madonna de Rucellai	497	PĂCURARIU D.,	Copertă	141
GIOTTO,	Madonna din Ognisanti. Florența (copertă)	493	PISANO GIOVANNI,	Omorârea pruncilor	497
»	Renunțarea Sf. Francisc la ave- rile pământești	499	PISANO NICCOLO,	Prezentarea în templu	496
»	Ioachim la păstori	502	SPAETE O.,	Dor timpuriu	5
»	Întâlnirea Mariei cu Elisabeta	503	»	Satir (bronz), Bacanta (marmură)	340
»	Plângerea lui Isus	504	»	Bustul arhitectului Clovel și Joița (marmură)	341
»	Nașterea Sf. Ioan și darea numelui de cătră Zaharie	505	»	Evlavie (Bas-relief în marmură)	343
»	Căsătoria lui Sf. Francisc cu să- răcia	506	RODIN,	»Le Panseur» în fața Panteonului Din atelierul lui Rodin	302 303
			* * *	Coloseul restaurat: lupta cu gla- diatorii	102

	Pag.
Coloseul (vederea actuală dinspre nord-vest)	103
Coloseul sau amfiteatrul Flavilor restaurat	104
Coloseul reconstruit: Lupta cu fiarele	126
Coloseul văzut din latura sud-est	127
Forul roman actual, văzut dinspre Capitol	169
Forul roman în starea de acum cu vederea către apus spre Capitol	170
Forul roman actual cu vederea spre nord	171
Forul roman reconstruit cu vederea către apus, spre Capitol	204
Forul roman reconstruit cu vederea spre nord-est către palatin	205
Capitolul: Templul lui Jupiter reconstruit	217
Templul lui Jupiter, Tabularium, Forul roman, Cetățuia și templul Juonei Moneta	218
Capitolul: «Satirul în odihnă după Praxitele, Venerea capitolină, Lupoanca cu Romulus și Remus»	219
Capitolul de astăzi	242
Capitolul: Statua lui Marc Aurel, Galul murind. (Gladiatorul), Spinario	243
Palatinul: «Io sub paza lui Argus pândit de Mercur»	266
Palatinul: Palatul reconstruit al lui Tiberiu și Caligula	267
Palatinul: vederea dinspre apus vedere dinspre nord, din Forul roman	269
Palatinul: Ruine din substrucțiile palatului lui Tiberius și Caligula (așa zisul palat al lui Caligula)	270
Palatinul	280
vedere dinspre nord-vest	290
Palatinul: vedere dinspre nord-est	291
Palatinul: Arcade din substrucțiile palatului lui Septimiu Sever	292
Palatinul: vedere dinspre Aventin vedere de pe colțul nordic	365
Palatinul: Circus Maximus cu latura despre Palatin (reconstruire)	366

	Pag.
Forul lui Traian (starea de astăzi)	422
Forul lui August: Templul lui Mars Ultor și zidul înconjurător cu «Arco dei Pantani»	423
Forul «transitorium» sau al lui Nerva «Colonaccee» cu restul zidului înconjurător	423
Lupta dela ziduri	455
Traian întâmpinat de cetățenii Romani și Daci	456
Soldatii Romani aduc două capete de Daci înaintea lui Traian	457
Soli străini înaintea lui Traian	459

b) *Portrete.*

Björnsterne Björnson la masa de scris	473
Björnsterne Björnson	480
Bogdan Petriceicu Hașdeu	385
Buffon	371
Carlo Goldoni	66
Constantin Brâncuși	87
Giosue Carducci	83
Henry Wadsworth Longfellow	74
N. Grigorescu	311
Rodin cu soția, dna și dl Cozmutza	290

c) *Vederi, porturi, etc.*

Bojdeuca lui Creșcă din Țicău (o mahala din Iași)	12
Cară cu meringe	319
Căreima la drum	320
Casa pictorului N. Grigorescu	312
Darul Austriacilor Regelui Carol din prilejul jubileului	16
Expoziția de copii din Ilimbav: mamele cu copiii lor	514
Familia învățătorului din Corbu (comit. Ciuc)	388
Familia primarului din Corbu	389
Interior de casă din Pianul de sus (comit. Sibiu) 390,	415
O lae de țigani	17
O dimineată de vară	318
Port din Bihor (com. Ciuc)	476, 477
Port din comuna Corbu (com. Ciuc)	388, 389
Primul premiat la expoziția de copii din Ilimbav	515
Țărânce din Ardeal	153
Țărânce norvegiene	476
Țărâni norvegieni	477
Țărânce din România	153
Țărâni din Valea-Buzeului	197
Teiul lui Eminescu (din grădina Copoului, Iași)	414
Țip de Româncă	45
Un botez în comuna Șugag	196
Un flăcău din Turdaș, Mireasă din Sereca	9
Vederi din România	32, 33, 44, 152